

JOUTSA

**Joutsen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
valtuustokaudelle 2013
- 2016**

Aila Niinikoski

Johtava sosiaalityöntekijä

Joutsan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2013–2016

Avainsanat: Lastensuojelu, hyvinvointi, ennaltaehkäisevä lastensuojelu, varhainen tuki ja puuttuminen, syrjäytymisen ehkäiseminen, moniammatillinen yhteistyö, osallisuus, lähipalvelut, oppilashuolto, etsivä nuorisotyö

TIIVISTELMÄ

Tämä on voimassa olevan lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukainen Joutsan kunnan toinen lastensuojelun suunnitelma (lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma) valtuustokaudelle 2013–2016, joka antaa lasten ja nuorten palveluiden tämän hetkisestä tilasta ja toimivuudesta perusteellisen kuvauksen.

Lastensuojelulain mukaan kunnan on edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä. Lastensuojelulain 12 § velvoittaa kuntaa laatimaan valtuustokausittain suunnitelman lastensuojelun järjestämisestä sekä kehittämisestä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnassa. Lastensuojelu käsitetään kaikkia viranomaisia koskevaksi toiminnaksi.

Lastensuojelulakiin ja nuorisolakiin (72/2006) sisältyy velvoitteita, joiden tavoitteena on edistää lasten ja heidän perheidensä hyvinvointia monin tavoin. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Laissa painotetaan ehkäisevää lastensuojelua, jota on esimerkiksi päivähoidon, opetuksen tai nuorisotyön antama erityinen tuki. Laissa velvoitetaan kunnat huolehtimaan siitä, että huoltajat ja muut kasvatusvastuussa olevat saavat tukea.

Monialaisesta viranomaisyhteistyöstä ja etsivästä nuorisotyöstä säädetään nuorisolaissa (693/2010).

Nuorisotakuu ja siihen kuuluva koulutustakuu tuli voimaan vuoden 2013 alusta.

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 on tullut voimaan 1.8.2014 alkaen. Laki velvoittaa kuntia laatimaan koulukohtaiset opiskeluhuoltosuunnitelmat perus- ja lukiokoulutukseen ja lain 14 § säättää opiskeluhuoltoryhmien perustamisesta.

Uusi laki ottaa oppilaiden vanhemmat entistä paremmin huomioon, mikä puolestaan antaa aiempaa paremman pohjan kodin, koulun ja oppilashuollon yhteistyölle.

Joutsan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaan hyvinvoinnin ja ennaltaehkäisevän työn painopistealueita ja kehittämisen kohteita ovat varhainen ennakointi peruspalveluissa, moniammatillisen yhteistyön tehostaminen, osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Tämän lastensuojelun/hyvinvointisuunnitelman päivittämisestä on vastannut pääasiassa sosiaalityöntekijä Leena Seppälä, joka toimii myös koulukuraattorina, Tämä suunnitelma liitetään laajaan hyvinvointikertomukseen 2013–2016.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ns. järjestämislaki määrittelee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä sosiaalisten ja terveyteen liittyvien ongelmien ehkäisyn kunnissa. ”Ihmisten hyvinvointi ja terveys ovat yhteydessä koulutukseen, liikunta-, ruoka-, ja kulttuuripalveluihin, kaavoitukseen, liikennejärjestelyihin sekä moniin muihin kuntien hoitamiin tehtäviin”.

”Jokaisen kunnan on seurattava asukkaittensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä tekijöitä, jotka vaikuttavat niihin. Kunnanvaltuustolle tulee tehdä kerran valtuustokaudessa hyvinvointikertomus, johon kerätään tietoa asukkaiden terveydestä ja hyvinvoinnista ja niihin vaikuttavista tekijöistä ja sekä kunnan kyvystä vastata näihin tarpeisiin.”

SEURANTA

Lakisääteistä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteutumista tulee seurata ja arvioida kolmena kokonaisuutena:

1. Miten lapset ja nuoret voivat ja miten hyvinvointi on kehittynyt?
2. Miten lasten, nuorten ja perheiden palvelut toimivat ja miten lasten ja nuorten kasvuympäristö on kehittynyt?
3. Miten suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet ovat toteutuneet?

Kuluneen valtuustokauden aikana on saatu lisättyä lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä voimavaroja ja työkäytäntöjä, kehittämällä nuorten työpajan toimintaa, ehkäisevää nuorisotyötä, rakentamalla uusia esikoulu- ja koulutiloja sekä keskuspuistoon on saatu nykyaikainen leikki puisto.

Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1287/2013 mukaiset velvoitteet on toteutettu laatimalla koulukohtaiset oppilas- ja opiskeluhuoltosuunnitelmat sekä perustettu uudet oppilas- ja opiskeluhuoltoryhmät.

Lastensuojeluilmoitusten määrät ovat lisääntyneet joka vuosi. Tämä osoittaa lasten tuentarpeiden huomioimista ja yhteistyötahojen halua saada lastensuojelun tukea lasten ja perheiden vaikeuksiin. Lastensuojelun näkökulmasta tarvitaan lisäresursseja varhaiseen tukeen ja ongelmien ennaltaehkäisyyn. Voimavaroja tarvitaan lisää perhetyöhön ja vanhemmuuden vahvistamiseen.

SISÄLLYS

<u>1.1 Joutsan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinta</u>	7
1.1.1. Työryhmät	8
<u>2. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila ja palvelujen toimivuus</u>	9
2.1. Lasten ja nuorten kasvuolot	9
2.2. Lasten ja nuorten palvelujen toimivuus	9
2.2.1 Neuvolatyö	9
2.2.2 Sivistystoimi	10
2.2.2.1 Varhaiskasvatus/ päivähoito/ esiopetus	10
2.2.2.2. Perusopetus	12
2.2.2.3. Lukio	14
2.2.2.4. Kansalaisopisto	14
2.2.2.5. Muu opetus- ja kulttuuritoimi	15
2.2.3. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tavoitteet ja tehtävät	15
2.2.4. Koulun psykologipalvelut	16
2.2.4.1. Psykologityö:	16
2.2.4.2. Kehittämisteemat (psykologi)	18
2.2.5. Koulun sosiaalityö	18
2.2.5.1. Tavoite	18
2.2.5.2. Koulun sosiaalityön haasteita	19
2.2.6. Oppilashuoltoryhmä	19
2.2.6.1. Oppilashuoltotyöryhmä	19
2.2.6.2. Uusi Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013	20
2.2.7. Poliisi	22
2.2.8. Lastensuojelu	22
2.2.9. Perheneuvola	24
2.2.10. Päihde- ja mielenterveystyö	24
2.2.11. Vapaa-aikatoimi	24
2.2.12. Etsivä nuorisotyöntekijä	25
2.2.13. Seurakunta	25
2.2.14. Yhdistykset	26
2.2.15. Hankkeet	26
Joutsan Nuorten työpaja -hanke 1.7.2011	26
2.2.16. Kouluterveyskysely	28
<u>3. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma - keskeiset painopisteet ja kehittämisehdotukset</u>	29
3.1 Kehittämistoiveita	29
3.1.1. Äitiys- ja lastenneuvola	29
3.1.2. Varhaiskasvatus/ päivähoito/ esiopetus	30
3.1.3. Lastensuojelu ja nuorisotoimi	30
3.1.4. Mielenterveystoimisto	30
3.1.5. Koulutoimi	30
3.1.5.1. Yläkoulu	31
3.1.5.2. Opinto-ohjauksen ja oppilashuollon haasteita yläkoulussa (opinto-ohjaaja)	31
3.1.5.3. Erityisopetuksen haasteita lukuvuonna 2014-2015	31
3.1.5.4. Opinto-ohjauksen ja oppilashuollon haasteita lukiossa (opinto-ohjaaja)	32
3.1.6. Psykologi ja kouluterveydenhoito	32
3.1.7. Vapaa-aikatoimi	32
3.1.8. Tekninen toimi	33
3.1.9. Seurakunta	33
3.1.10. Poliisi	33
<u>4. Suunnitelman seuranta ja arviointi</u>	33
<u>5. Yhteenveto lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun nykytilasta ja kehittämisestä</u>	33
LIITE 1 Yhteenveto Joutsan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta 2013-2016	35
LIITE 2. Muistiot	40

<u>LIITE 3 Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, Kouluterveys 2013: Joutsan kuntaraportti</u>	43
<u>LIITE 4. Vapaa-aikatoimi</u>	52
<u>LIITE 5 Joutsan päihde- ja mielenterveyssuunnitelma 2013-2016</u>	56
<u>LIITE 6 Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy ja hoito</u>	61
<u>Liite 7. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1.8.2014</u>	62

1. Johdanto

Uudistetun lastensuojelulain (417/2007)mukaan kunnan on edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä. Lastensuojelulain 12 § velvoittaa kuntaa laatimaan valtuustokausittain suunnitelman lastensuojelun järjestämisestä sekä kehittämistä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnassa. Lastensuojelu käsitetään kaikkia viranomaisia koskevaksi toiminnaksi.

Lastensuojelulakiin ja nuorisolakiin (72/2006) sisältyy velvoitteita, joiden tavoitteena on edistää lasten ja heidän perheidensä hyvinvointia monin tavoin. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Laissa painotetaan ehkäisevää lastensuojelua, jota on esimerkiksi päivähoidon, opetuksen tai nuorisotyön antama erityinen tuki. Laissa veloitetaan kunnat huolehtimaan siitä, että huoltajat ja muut kasvatusvastuussa olevat saavat tukea.

Lastensuojelusuunnitelma on kunnan strateginen asiakirja, jossa tarkastellaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamista. Lastensuojelusuunnitelmassa, joka voidaan nimetä hyvinvointisuunnitelmaksi, tarkastellaan lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun resursseja ja palvelustrategiaa. Asiakirjassa tarkastellaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamista ehkäisevien, perus-, ja korvaavien palvelujen näkökulmasta.

Suunnitelman tavoite on antaa kuntapäätäjille, palvelujen toteuttajille ja kuntalaisille kokonaiskäsitys lasten ja nuorten kasvuoloista sekä käytettävissä olevista että tarvittavista voimavaroista. Suunnitelmassa kuvataan palvelujen nykytilaa ja kehittämiskohteita. Tavoitteena on priorisoida kehittämiskohteet ja löytää hyvinvointisuunnitelman painopistealueet (liite 1).

Lapsi- ja lastensuojelupolitiikalle ja sen toteuttamisen arvioinnille on lastensuojelulakiin (417/2007, 12§) sisältyvä erityisvelvoite, sillä kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelman ohjausvaikutusta korostaa se, että suunnitelma on otettava huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelman tulee lain mukaan sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

1. lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
2. lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä ja ongelmia ehkäisevästä toimista ja palveluista;
3. lastensuojelun tarpeesta kunnassa;
4. lastensuojeluun varattavista voimavaroista;
5. lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä;
6. yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
7. suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Kunnan/kuntien suunnitelmalla on kolme perustehtävää; perusoikeustehtävä, strateginen tehtävä sekä konkreettisen toimintaohjelman tehtävä. Suunnitelma-asiakirja sisältää lain edellyttämien tietojen lisäksi: kunnan arvopohjan ja tahtotilan (vision) sekä konkreettiset tavoitteet ja niitä koskevat linjaukset ja painopisteet sekä konkreettiset kehittämis ehdotukset eri vuosille.

Joutsan kunnan toimintaperiaatteena on luoda Joutsasta viihtyisä, turvallinen ja haluttu asuinpaikka. Perusturvaan halutaan kehittää uusia työkäytäntöjä ja toimintamalleja varhaisen ennakoinnin periaatteiden mukaisesti. Lisäksi halutaan tehostaa Joutsan perusturvapalveluista vastaavien henkilöiden sekä muiden toimijoiden välistä saumatonta yhteistyötä.

Lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden kehittämishankkeen tavoitteena on edistää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ottamalla käyttöön ehkäiseviä, varhaisen tuen ja puuttumisen toimintamalleja.

- Kuntien uudistuvissa palvelurakenteissa on huomioitu erityisesti lapsen, nuoren ja perheen hyvinvointi, osallisuus ja vaikuttamismahdollisuus.
- Lapsia, nuoria ja perheitä työssään kohtaavan henkilöstön ja toimijoiden osaaminen on vahvistunut.
- Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointipalveluihin on laadittu suunnitelma pysyvästä, maakunnallisesta kehittämiskäytännöstä.

1.1 Joutsan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinta

Suunnitelman tavoitteena on luoda Joutsasta viihtyisä, turvallinen ja haluttu asuinpaikka lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen, jossa hyvinvointipalveluiden painopistealueena on ennaltaehkäisevä työote. Ennaltaehkäisevää työtä toteutetaan kunnan peruspalvelujen piirissä. Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta.

Joutsan hyvinvointisuunnitelman mukaan ennaltaehkäisevän työn painopistealueita ja kehittämisen kohteita ovat **varhainen ennakointi peruspalveluissa, moniammatillisen yhteistyön tehostaminen, osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.**

1.3.2010 voimaan astuneiden lastensuojelulain muutosten mukaan viranomaistahot ja viranomaisessa työskentelevät henkilöt ovat velvollisia tekemään ennakkollinen lastensuojeluilmoitus ennen lapsen syntymää, jos on perusteltua syytä epäillä, että syntävä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen. Lastensuojelun asiakkuus alkaa lapsen syntymän jälkeen. Kyseessä voi olla esimerkiksi merkittävä päihteiden käyttö, teiniraskaus tai perheväkivalta. Ennakollisen lastensuojeluilmoituksen tarkoituksena on ensisijaisesti turvata odottavalle äidille ja lapsen tulevalle perheelle riittävät tukitoimet jo raskausaikana.

Lapsen oikeuksien juhlapäivää vietettiin 20.11.2013, jolloin tuli 24 vuotta täyteen YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen julistamisesta. Yleissopimus on tehty turvaamaan lapsen erityisiä tarpeita ja etua. Yleissopimuksen pääperiaatteet ovat: lapsella on oikeus erityiseen suojeluun ja hoivaan (protection), riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista (provision) sekä oikeus osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon (participation).

1.1.1. Työryhmät

Laajennetussa työryhmässä, johon kuuluu eri hallintokuntien edustajia ja vapaaehtoisjärjestöjen edustajia, tarkasteltiin 30.02.2014 suunnitelmaan tuotettuja kuvauksia lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointipalvelujen nykytilasta ja kehittämistarpeista. Työryhmässä keskusteltiin hyvinvointipalveluiden kehittämisen painopisteistä ja selvitettiin onko löydettävissä yhteistä

kehittämiskohdetta. Varhainen puuttuminen ja syrjäytymisen ehkäisy ovat päätavoitteita suunnitelman laatimisessa. Varhaisen puuttumisen lähtökohtana tulisi olla mm. neuvolatoiminnan tehostaminen ja riskiperheiden tunnistaminen. Tähän asiaan palataan tarkemmin seuraavassa palaverissa, jonne kutsutaan neuvolan terveydenhoitajat.

Poliisin edustaja Jeni Pynnönen kertoo lähipoliisitoiminnasta. Se sisältää mm. vierailuja päivähoidossa ja kouluilla. Tästä Pynnönen tekee lyhyen selvityksen ja toimittaa sen Niinikoskelle.

Kosonen ja Pajunen laativat yhteistyössä Nuorten työpajaohjaaja Riikka Huuskon kanssa selvityksen nuorten osalta. Kosunen ehdottaa, että myös nuorten oma mielipide olisi syytä ottaa huomioon. Kosunen ja Pajunen selvittävät nuorten mielipidettä suunnitelman valmisteluvaiheessa.

Kouluterveyskyselyä hyödynnetään suunnitelmassa. Suunnitelman laatimisen kannalta on tärkeää kuulla myös neuvolan ja koulun kanta suunnitelman laatimisen kannalta keskeisiin huolenaiheisiin. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma laaditaan viranomaisvoimin niin, että kaikki osallistuvat tahot laativat omasta alueestaan selvityksen ja sosiaalipuolella nämä kootaan kokonaiseksi suunnitelmaksi.

Sovittu, että mahdollisuuksien mukaan 9.4.2014 mennessä Joutsan kunnan eri hallintokunnat toimittavat kuvauksen oman yksikön palvelujen toimivuudesta ja kehittämisen kohteista.

11.3.2014 Pohdittiin laajennetussa työryhmässä mm. varhaiskasvatuksen tilannetta ja lasten aamu- ja iltapäivähoidon järjestämistä Joutsassa ja Leivonmäellä sekä nuorten syrjäytymisen ehkäisemistä. Lisättäviä resurssitarpeita on edelleen lapsiperheiden kotipalvelussa, lisäksi pohdittiin erityisen varhaiskasvatusvalmennuksen järjestämistä perheille perhevalmennuksen jatkoryhmäksi.

Työryhmässä todettiin, että nuorisovaltuuston edustajalle tulee toimittaa kommentoitavaksi uusi hyvinvointisuunnitelma.

Joutsan perusturvalautakunta tutustuu lasten ja nuorten sekä heidän perheiden hyvinvointisuunnitelmaan valtuustokaudelle 2013-2016 ja päättää jatkotoimenpiteistä.

Lisäksi kokoonnuttiin 9.4.2014, jolloin pohdittiin mm. lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja kehittämisehdotuksia ja -toimenpiteitä. Mukana olivat mm. koulun, terveydenhuollon (koulupsykologipalvelut, kouluterveydenhoitaja) ehdotukset.

2. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila ja palvelujen toimivuus

2.1. Lasten ja nuorten kasvuolot

Leivonmäki ja Joutsa ovat yhdistyneet 1.1.2008. Asukasluku 31.5.2010 oli 5092 ja 28.8.2014 4805, joista 0-6 v. 222 ja 7-15 v. 374, joista alakouluikäisiä 251 ja yläkoululaisia 123.

Lasten ja nuorten määrä on aleneva. Syntyvyys oli vuonna 2010, 44 lasta, vuonna 2011, 20 lasta, vuonna 2012, 26 lasta ja vuonna 2013, 34 lasta. Näitä vuosia ennen lapsia syntyi 2000-luvulla 36-47 vuosittain. Vuosina 1997 ja 1996 syntyvyys oli korkeinta eli 55 lasta/vuosi.

Nuorisotakuun piiriin kuuluvat peruskoulunsa päättäneet alle 25 vuotiaat nuoret ja alle 30 vuotiaat vastavalmistuneet nuoret, joilla ei ole työtä tai koulutusta.

28.8.2014 ikäluokkiin 16-25 v. kuului 322 nuorta ja yhteensä alle 29 v. kuului 482 nuorta.

Joutsassa on ikääntyvää väestöä enenevästi, joka johtaa kasvavaan vanhushuoltosuhteeseen ja työvoimatarpeeseen sekä lisääntyviin kustannuksiin.

Joutsassa on työvoimaa 2102 henkilöä v. 2011 ja 2021 henkilöä v. 2012. Työttömyysaste oli 13,2 % v. 2008, 9,6 % v. 2009, 11,2 % v. 2010 ja 11,8 % v. 2011. Toimeentulotuen saajia on hieman yli 200 taloutta vuosittain.

2.2. Lasten ja nuorten palvelujen toimivuus

2.2.1 Neuvolatyö

Neuvolatyön tavoitteena on

- VAHVISTAA perheenjäsenten VOIMAVAROJA, terveyttä ja hyvinvointia
- VARHENTAA tuen tarpeiden tunnistamista ja VARMISTAA tuen oikea-aikainen järjestäminen
- tehostaa SYRJÄYTYMISEN EHKÄISYÄ ja terveyserojen kaventamista

Äitiys- ja lastenneuvola

Neurolat toteuttavat tehtävänsä vastaanotoilla, kotikäynneillä ja erilaisissa ryhmätilanteissa kuten perhevalmennuksessa. Perheen hyvinvoinnin varhaisen tukemisen keinoina ovat laajat terveystarkastukset ja muut terveystarkastukset. Laajat terveystarkastukset yhdenvertaistavat saatavuutta, mahdollistavat tarpeenmukaisen terveysneuvonnan ja ovat asetuksessa määritetty VN asetus 338/ 2011. Tarkastukset lisäävät neuvolatoiminnan perhekeskeisyyttä ja koko perheen hyvinvoinnin arviointia. Laajat terveystarkastukset tehdään lasta odottavalle perheelle ja 4 kk, 18 kk, ja 4 vuoden iässä. Lasta odottavan perheen tarkastuksella tavoitteena on muodostaa käsitys syntyvän lapsen, vanhempien ja koko perheen terveys- ja hyvinvointitilanteesta ja sopia mahdollisesti tarvittavista perheen omista ja palvelujärjestelmän toimenpiteistä.

Työmenetelminä käytetään terveysneuvontaa, motivoivaa haastattelua, pärjäävyyden tukemista, voimavarojen vahvistamista, kotikäyntejä ja moniammatillista perhevalmennusta.

Liitteeksi äitiysneuvolan runko-ohjelma ja lastenneuvolan runko-ohjelma.

Neuvolaikäiset lapset (Seututerveyskeskuksen psykologin näkökulma)

Kehittämisteemana ennaltaehkäisevä tuki

Haasteet:

Vanhemmuuden varmuuden ja taitojen puuttuminen osalta perheistä
Osa perheistä viettää arkista aikaa yhdessä, harrastaa edullista ruohonjuuritason arkiliikuntaa, nauttii yhdessäolosta ja löytää elämästään hyvinvointia ylläpitäviä ja lasten kehitystä tukevia tekijöitä. Osa perheistä pulmautuu jo pikkulapsivaiheessa, muodostuu vuorovaikutus- ja vanhemmuusongelmia, syrjäytymiskehitys lähtee liikkeelle; lapsille muodostuu keskittymisvaikeuksia, käytösongelmia ja rajattomuutta. Näitä ongelmia hoidetaan lopulta ostopalveluilla, kuten Perheneuvola ja erikoissairaanhoidon lastenpsykiatriset palvelut. Lisäksi joudutaan toteuttamaan lasten huostaanottoja sijaisperheisiin tai nuorisokoteihin.

Päivähoidon ja neuvolan palveluiden piirissä havaitaan tehokkaasti kehittyvät pulmat mutta perustason palveluilla ei ole perustehtävänsä ohella mahdollisuutta vastata perheiden avuntarpeeseen tai tarjota hoitoa ongelmatapauksissa.

2.2.2 Sivistystoimi

Sivistystoimen perustehtävänä on järjestää kunnan alueella asuville lapsille peruskoulutusta sekä tuottaa ajanmukaista ja kilpailukykyistä koulutustarjontaa yläasteen osalta myös Luhangan kuntaa varten sekä päivähoidon ja esiopetuksen järjestäminen. Sivistystoimi huolehtii Joutsan lukion koulutusjärjestelyistä ja kunnan kulttuuri- ja taidetoiminnan edistämisestä ja kunnan kirjastopalvelujen järjestämisestä.

Yhtenä koulun tavoitteena on riittävän erityisopetuksen turvaaminen. Erityistä tukea tarvitsevat oppilaat opiskelevat Joutsassa yleisopetuksen ryhmissä, ja opetusta tuetaan koulunkäyntiavustajilla.

Koulukeskuksen peruskorjaus on toteutettu ja kesällä 2014 tehdään vielä töitä koulun pihojen saattamiseksi asianmukaiseen kuntoon, mm. leikkipaikkojen ja liikuntamahdollisuuksien osalta.

2.2.2.1 Varhaiskasvatus/ päivähoito/ esiopetus

Kunnan on huolehdittava lakisääteisistä tehtävistä: mm. kustannettava lastehoidon tuki, vastattava päivähoitotarpeen kysyntään sekä järjestettävä esiopetusta perusopetuslain mukaisesti. Lasten kotihoidon tukea saavia perheitä on noin 40-45 ja lapsia noin 60-70 kuukausittain.

Varhaiskasvatuksen/ päivähoidon keskeisenä tavoitteena on hyvinvoiva lapsi muuta perhettä unohtamatta. Päivähoidon perustehtävänä on huolehtia päivähoidossa olevien lasten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista kasvatuskumppanuudessa vanhempien ja muiden yhteistyötahojen kanssa sekä lisäksi parantaa esiopetuksessa olevien lasten oppimisedellytyksiä. Päivähoidossa olevia lapsia on noin 130- 140 lasta ja esiopetuksessa Joutsan taajamassa noin 30 lasta. Sivukylien esiopetus järjestetään Kurkiauran ja Mieskonmäen kouluilla.

Päivähoitopaikat

Perhepäivähoito on pienryhmässä, yleensä hoitajan omassa kodissa tapahtuvaa hoitoa, joka on suunnattu pääasiassa alle 3-vuotiaille. Hoitoryhmässä voi olla samanaikaisesti enintään 4 kokopäivähoidossa olevaa lasta ja näiden lisäksi enintään yksi esiopetuksessa oleva tai koulunsa jo aloittanut osapäivähoitoa tarvitseva lapsi. Perhepäivähoitopaikkoja on taajaman lisäksi myös kyläkunnissa. Omassa kodissaan työskenteleviä perhepäivähoitajia on viisi.

Ryhmäperhepäivähoito tapahtuu yleensä kodin ulkopuolisissa tiloissa. Kaksi perhepäivähoitajaa voi hoitaa samanaikaisesti enintään 8 kokopäivähoidossa olevaa lasta ja näiden lisäksi enintään kahta esiopetuksessa olevaa tai koulunsa jo aloittanutta lasta. Päivähoitaja ja kaksi perhepäivähoitajaa voivat hoitaa samanaikaisesti enintään 12 kokopäivähoidossa olevaa lasta.

Keltasirkun ryhmäperhepäiväkoti sijaitsee Leivonmäen kirkonkylässä Leppäkertun ryhmäperhepäiväkodin kanssa samassa rakennuksessa. Ryhmäperhepäiväkodit ovat Kurkiauran koulun läheisyydessä.

Os. Leivonmäentie 6 41770 Leivonmäki

Puh. Leppäkerttu ja Keltasirkku 0400 - 646 965

Koskikaran ryhmäperhepäiväkoti sijaitsee omakotitalossa kylän keskustassa.

Os. Pelto-Koskelantietie 13, 41710 Rutalahti
Puh. 040 - 3588 172

Varalan pienryhmäyksikkö on aloittanut toimintansa 1.1.2014.

Os. Huttulantie 10 B 11, 19650 Joutsa
Puh. 040 1817715

Ryhmäperhepäiväkotien valmiit lounaat sekä muiden aterioiden tarvikkeet tuodaan Joutsasta yhtenäiskoulun - ja terveyskeskuksen keittiöiltä.

Päiväkoti Koivukumpu sijaitsee Joutsan taajamassa vuonna 1991 valmistuneessa rakennuksessa. Päiväkodissa on kaksi ryhmää sekä jakelukeittiö. Päiväkoti Koivukumpu toimii myös perhepäivähoidossa olevien lasten varahoitopaikkana.

Os. Hulikkalantie 3 19650 Joutsa
Puh. Timantit 040 1346351, Tähdet 040 1341991, keittiö 040 3588170

Päiväkoti Vaahteramäessä järjestetty vuorohoito on toistaiseksi siirretty Päiväkoti Koivukumpuun.

Päiväkoti Esikot toimii yhtenäiskoulun 1-4 luokkien kanssa samassa rakennuksessa. Päiväkodissa järjestetään esiopetusta sekä päivähoitoa esiopetuksessa oleville lapsille. Yhteistyötä tehdään paljon koulun kanssa.

Os. Koulutie 2, 19650 Joutsa
Puh. 0400 158 882, keittiö 040 358171

Esiopetusta järjestetään Joutsan kunnassa myös Kurkiauran ja Mieskonmäen kouluilla.

2.2.2.2. Perusopetus

Perusopetuksessa opetus tapahtuu perusopetuslain tavoitteiden mukaisesti. Tämän lisäksi koulut määrittelevät lukuvuosittain erityiset opetus- ja kasvatustavoitteensa eli koulun painotusalueet. Painotusalueet kirjataan koulun työsuunnitelmaan ja niiden vaikutusta arvioidaan lukuvuoden päättyessä.

Joutsan kunnan perusopetuksen tavoitteena on perusopetuslain 2 ja 3 §:ien mukaan yhteistyössä kotien kanssa tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä.

Kunta järjestää kuljetuksen perusopetuslain 32 §:n säännösten lisäksi esiopetuksen ja peruskoulun 1-2 luokan oppilaille, joiden koulumatka on yli 3 kilometriä ja niille 3-9 luokan oppilaille, joiden koulumatka ylittää 5 km.

Peruskouluopetusta on annettu Koskikaran, Kurkiauran ja Mieskonmäen kouluilla luokilla 1-6. Joutsan yhtenäiskoulussa on annettu opetusta luokilla 1-9. Rutalahdessa sijaitseva Koskikaran koulu on siirretty Leivonmäen kirjonkylään Kurkiauran kouluun kesken lukuvuoden 2012-2013 sisäilmaongelmien vuoksi ja syksyllä 2013 Koskikaran koulun oppilaiden opetus on järjestetty Kurkiauran koulussa.

Joutsa-Luhangan yläaste ja Pohvinrinteen koulu on yhdistetty 1.8.2009 alkaen 1-9 luokat käsittäväksi 350 oppilaan **Joutsan yhtenäiskouluksi**, joka toimii yhden rehtorin ja apulaisrehtorin johdolla.

Joutsan yhtenäiskoulu

Kasvatuksen ja opetuksen painotukset ja niiden toteuttaminen

Opetus- ja kasvatustyössä noudatetaan Joutsan perusopetuksen opetussuunnitelmaa ja tuntijakoa. Keskeisimpänä toimintaa ohjaavana arvona/tavoitteena koulussa on kestävä kehitys. Kaikessa koulun toiminnassa tähdätään siihen, että kestävä kehityksen tavoitteet ja periaatteet tulee huomioiduksi.

Tapakasvatuksessa perustana ovat yleisesti hyväksytyt hyvät tavat kuten tervehtiminen, kiittäminen jne. Tavoitteena on asiallinen kielenkäyttö, toisten ihmisten huomioonottaminen, rehellisyys, kohteliaisuus sekä luonteva käyttäytyminen elämän eri tilanteissa. Koulu painottaa opetuksessaan ympäristökasvatusta ja oppilaiden aktiivisuutta. Ympäristökasvatusta toteutetaan integroituna eri oppiaineisiin. Koko koulu on mukana Suomen Ympäristökasvatusseuran Vihreä Lippu -hankkeessa. Vihreään Lippuun osallistuvat koulut pyrkivät tekemään kansainväliset kriteerit täyttävää ympäristökasvatustyötä, muuttamaan arkikäytäntöjään ympäristöystävällisemmäksi ja ottamaan oppilaat mukaan päätöksentekoon. Joutsan yhtenäiskoulussa toimii aktiivinen ympäristöraati, joka ideoi ympäristöaiheista toimintaa lukuvuoden jokaiselle kuukaudelle.

Joutsan yhtenäiskoulu osallistuu edelleen KiVa koulu-ohjelmaan. KiVa Koulu-ohjelma on opetusministeriön rahoituksella Turun yliopistossa kehitetty toimintamalli koulukiusaamisen vähentämiseksi. KiVa -lyhenne muodostuu sanoista Kiusaamisen Vastainen tai Kiusaamista Vastustava. Ohjelman puitteissa koulun oppilaat ovat mm. osallistuneet kiusaamistilannekartoitukseen ja heille tullaan pitämään teemapäiviä/oppitunteja aiheesta lukuvuoden kuluessa. Opettajille ohjelma tarjoaa yhtenäisen ja tutkitun toimintamallin, jonka mukaan kiusaamistapauksia koulussa käsitellään. Ohjelman on todettu merkittävästi vähentäneen kouluissa esiintynyttä kiusaamista ja vaikuttaneen oppilaiden kouluviihtyvyyteen ja oppimismotivaatioon.

Tavoitteiden saavuttaminen

Suomen ympäristökasvatuksen seura myönsi keväällä 2009 Joutsa-Luhangan yläasteelle Vihreän lipun tunnustuksena pitkäjänteisestä ympäristökasvatustyöstä. Syksyllä 2009 Pohvinrinteen koulu ja Joutsa-Luhangan yläaste yhdistettiin **Joutsan yhtenäiskouluksi**. Yhtenäiskoulun yhdeksi painotusalueeksi otettiin Vihreä lippu -toiminta.

Joutsan yhtenäiskoulu on osallistunut valtakunnalliseen KiVa Koulu -ohjelmaan. Opettajista on koottu teemaan liittyen työryhmä. KiVa Koulu -ryhmä on joutunut lukuvuoden aikana puuttumaan yksittäisiin koulukiusaamistapauksiin ja pystynyt tehokkaasti vaikuttamaan kiusaamisen vähentämiseksi.

Koulukeskuksen uudet rakennukset on otettu käyttöön vuoden 2013 aikana. Ensimmäisenä valmistuneessa A-osassa, taitotalossa, opiskelu alkoi kevätlukukauden 2013 alussa. Tässä osassa opiskelevat sekä perusopetuksen että lukion oppilaat.

B-osan käyttöönotto siirtyi maaliskuun alkuun. Tämä uusi osa tulee pääosin lukion käyttöön ja siellä sijaitsevat myös kouluterveydenhuollon, koululääkärin, koulukuraattorin ja terveyskeskuspsykologin tilat. Tiloja on kaksi, kouluterveydenhoitajalle omansa ja toisessa tilassa vuorottelevat koululääkäri, psykologi ja koulukuraattori.

Viimeisenä valmistunut C-osa, jossa ovat tilat esiopetukselle sekä neljälle ensimmäiselle luokalle. Nykyisessä lukiorakennuksessa pidetään oppitunteja luokille 4-9 sekä edelleen myös lukion opintoja luonnontieteissä. Rakennuksessa on tarpeen tehdä muutoksia käytön muuttuessa.

Rakennushankkeen edetessä koulun piha- ja liikuntapaikkoja viedään eteenpäin siten, että ne valmistuvat vuoden 2014 aikana.

Yhtenäiskoulussa toteutetaan edelleen tavoitteellista ympäristötoimintaa, jonka toimintamuotona on ympäristöraati. Joutsan yhtenäiskoulu on saavuttanut pysyvän Vihreä lippu-tason, joka aiotaan myös pitää. Koulun piha-alueiden kehittyessä koulupäivän liikunnallisuutta parannetaan. Oppilaita osallistetaan liikuntatapahtumien ja välituntiliikunta-aktiviteettien järjestämiseen.

Lukuvuoden aikana toteutetaan saaduilla valtionavuilla tieto- ja viestintätekniikan kehittämishanke ”Tabletilta taululle”. jossa parannetaan valmiuksia ottaa uusia oppimisen tapoja ja uusien rakennusten tekniikkaa käyttöön.

Peruskouluissa opiskeli vuonna 2013 oppilaita seuraavasti:

- Röllin esioppilaat 29 oppilasta
- Yhtenäiskoulun 1-6 luokat: 172 koululaista
- Yhtenäiskoulun 7-9 luokat: 122 koululaista
- Koskikara 23 oppilasta (mukaan lukien esikoululaiset)
- Kurkiaura 36 oppilasta
- Mieskonmäki 28 oppilasta

Kurkiauran koulussa on painotettu opetusta seuraavasti (?)

- toisten ihmisten huomioon ottaminen
- välineaineiden (äidinkieli/matematiikka) korostaminen opetuksessa
- ympäristökasvatukseen sekä luontoliikuntaan painottaminen (retket koulun lähialueille sekä Leivonmäen kansallispuistoon)

Mieskonmäen koulun opetuksessa on painotettu seuraavia osa-alueita:

- Kummitoiminta: Koululla on omat kummi-isovanhemmat sekä kunnan päätöksentekijöistä valittu koulukummi. Kummit ovat olleet mukana koulun toiminnassa eri tavoin.

Liikunnassa oppilaat ovat voineet osallistua eri lajien kilpailuihin. Myös omaehtoisen liikunnan merkitystä on korostettu. Koulu on ollut yhteistyössä muiden kyläkoulujen kanssa.

2.2.2.3. Lukio

Lukion toiminta-ajatuksena on monipuolisena ja tasokkaana yleislukiona tarjota hyvät jatko-opintomahdollisuudet lähiseudun nuorille. Joutsan lukion opiskelijamäärä oli syyslukukauden 2009 alussa 120 opiskelijaa. Vuonna 2013 opiskelijoita oli yhteensä 84. Syksyllä 2014 opiskelijoita oli lukiossa 93.

Lukion toimintaa on arvioitu vuosittain opiskelijoille esitetyillä arviointikyselyillä kerran tai kaksi lukuvuoden aikana. Opiskelijoilta on kysytty kouluviihtyvyyteen liittyviä kysymyksiä ja opiskeluedellytyksiin liittyviä kysymyksiä (kouluviihtyvyyden peruskartoitus ja opiskeluedellytysten arviointi, Joutsan lukion valintaan liittyviä kysymyksiä) mm. koulukiusaaminen, tilat, työrauha, kurssitarjottimen toimivuus jne. Tehtyjen arviointikyselyjen tuloksista on pyritty löytämään kehittämiskohteita. Arvioinnilla on ollut myönteinen vaikutus.

2.2.2.4. Kansalaisopisto

Taiteen perusopetus on ollut kasvava opetuskokonaisuus, missä oppilaiden sitoutuminen tavoitteelliseen harrastamiseen on pitkäjänteistä. Osallistuminen ryhmien toimintaan vahvistaa yksilön sosiaalista verkostoitumista.

2.2.2.5. Muu opetus- ja kulttuuritoimi

Tehtävänä on kirjastopalvelujen, elokuvatoiminnan ja paikallisen omaehtoisen kulttuuritoiminnan tukeminen. Joutsan Kino on esittänyt 87 elokuvanäytäntöä vuonna 2009. Katsojia on ollut yhteensä 2 182 eli keskimäärin 25 katsojaa näytäntöä kohden.

Joutsassa hyvä kirjastotilanne, 4 kirjaston toimipistettä, kirjastot ovat hyvin koululaisten ja päivähoitolaisten saavutettavissa. Kaikki Joutsan koululaiset käyvät säännöllisesti kirjastossa. Kirjaston ja koulun yhteistyösopimuksessa määritellään luokat, joille kirjastonkäytönopetus kuuluu.

2.2.3. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tavoitteet ja tehtävät

Kouluterveydenhuolto tukee kouluyhteisössä lasta ja nuorta kasvussa ja kehityksessä aikuiseksi, joka arvostaa terveyttään, luottaa itseensä ja osaa tehdä terveyttä edistäviä valintoja. Kouluterveydenhuollon toimilla pyritään kaventamaan terveyseroja, ehkäisemään syrjäytymistä ja tukemaan oppilaita mahdollisissa riskitilanteissa moniammatillisen yhteistyön keinoin ja yhteistyössä perheen sekä koulun kanssa.

Koko ikäluokkaa koskevat terveystarkastukset ja seulontatutkimukset muodostavat kouluterveydenhuollon rungon ja mahdollistavat jokaisen oppilaan ja hänen perheensä tapaamisen. Koululaisen hyvinvointia/terveydentilaa kartoitetaan vanhemmille lähetetyllä kyselyllä. Vanhemmat täyttävät kyselyn yhdessä lapsensa kanssa ennen suunniteltuihin ikäkausitarkastuksiin tuloa. Kyselylomakkeessa he mm. pohtivat omaa vanhemmuuttaan ja voimavarojaan. Tapaamisen yhteydessä vanhemmille annetaan neuvontaa, vahvistusta vanhemmuuteen ja tarpeen mukaan ohjataan perhe tukimuotojen piiriin (perhetyö, sosiaalityö, erityistyöntekijät, erityispalveluyksikkö).

Terveystarkastusten yhteydessä oppilaat arvioivat omaa vointiaan, suhdettaan vanhempiinsa, kouluselviytymistään, kaverisuhteitaan sekä kokemuksiaan omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan.

Oppilaat kohdataan vuosittain kouluterveydenhuollossa uuden asetuksen mukaisesti, joista laaja-alaisia terveystarkastuksia on kolme peruskoulun aikana (1 lk, 5 lk, 8 lk).

Opiskelijaterveydenhuollossa terveydenhoitaja tapaa opiskelijat 1. opiskeluvuonna.

Lääkärintarkastus on tarvittaessa 1. tai 2. opiskeluvuonna.

Terveydenhuoltolain mukaan järjestettävillä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluilla:

Edistetään ja seurataan oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta

Edistetään ja seurataan opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja opiskelukykyä

-kouluterveydenhuolto: vuosittaiset terveystarkastukset

-opiskeluterveydenhuolto 2. aste: 1. vuonna th, 2. vuonna lääkäri

Tunnistetaan opiskelijoiden varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki ja ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin

Lisäksi kouluterveydenhuollossa tuetaan vanhempien ja huoltajien hyvinvointia ja kasvatustyötä.

Opiskeluterveydenhuolto sisältää opiskelijan terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, jotka on järjestettävä yhtenäisenä kokonaisuutena

Valtioneuvoston asetus 338/2011 säätelee tarkemmin koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa
-Esim. laajat terveystarkastukset kouluterveydenhuollossa vuodesta 2011, joka tuo vanhemmat mukaan, 1., 5. ja 8. lk laajoissa terveystarkastuksissa
-Oppilaan selviytyminen ja hyvinvointi koulussa -lomake opettajille (Kasvun kumppanit -sivusto, THL)

Joutsan kouluterveydenhuollon yksi terveydenhoitaja hoitaa 1.6. 2014 alkaen Luhangan kirkonkylän, Tammijärven, Kurkiauran, Mieskonmäen, Joutsan yhtenäiskoulun ja Lukion oppilaiden koulu- ja opiskeluterveydenhuollon.

Terveydenhoitaja tapaa 1-9 luokan oppilaat vuosittain ja laajat terveystarkastukset, joihin sisältyy lääkärintarkastus ja perheen tapaaminen ovat 1-5-8-luokilla. Lukion aloittavilla oppilailla on terveydenhoitajan tapaaminen ja 2. opiskeluvuonna on lääkärintarkastus ellei oppilaan terveys ole vaatinut sitä jo ensimmäisen vuoden aikana.

Oppilailla on mahdollisuus tavata terveydenhoitaja myös ilman ajanvarausta ma, ke, to ja pe klo 11-12 Joutsan yhtenäiskoulussa ja lukiossa. Kyläkouluilla ja Luhangan kouluilla aina käyntipäivän yhteydessä noin kerran kuukaudessa.

Kouluterveydenhuollon palveluista tiedotetaan koulujen nettisivuilla ja ilmoitustauluilla.

Oppilaan kotiin laitetaan viesti tarkastuksesta joko sähköisen Wilma -järjestelmän kautta tai kirjeellä. Vanhemmat ovat tervetulleita mukaan kaikkiin tarkastuksiin, mutta etenkin laajoihin terveystarkastuksiin heidän edellytetään osallistuvan.

Koululääkäri käy kyläkouluilla noin kerran lukukaudessa ja muutoin on tavattavissa noin joka toinen viikko Joutsassa yhtenäiskoululla.

Terveydenhoitajan- ja lääkärintarkastusten sisältö selviää oheista liitteistä.

KTH_STK_1lk_

KTH_STK_2lk_

KTH_STK_3lk_

KTH_STK_4lk_

KTH_STK_5lk_

KTH_STK_6lk_

KTH_STK_7lk_

KTH_STK_8lk_

KTH_STK_9lk_

OTH_STK_opiskelijat

Ks. liite 9. Kouluterveydenhuollon terveydenhoitajan- ja lääkärintarkastukset ja liite 10. Opiskelijaterveydenhuolto.

2.2.4.Koulun psykologipalvelut

2.2.4.1.Psykologityö:

Psykologityö perusterveydenhuollossa käsittää konsultatiivista, ennaltaehkäisevää ja korjaavaa työtä sekä verkostoyhteistyötä. Psykologin työn painotus tulisi olla ennaltaehkäisevässä toiminnassa. Työ sisältää asiakasvastaanottotyötä ja konsultatiivista työtä. Asiakastyö käsittää psykologiset tutkimukset: kognitiivinen kartoitus, perhetilanteen arvio, terapiatyyppejä keskustelutapaamisia, supportiivisia eli tukea antavia keskustelutapaamisia sekä vanhemmuuden tuki- ja neuvontakäyntejä. Mikäli lapsi on asiakkuudessa, huoltaja on aina työskentelyssä mukana.

Psykologin työtä ohjaa ammattieettinen ohjeisto ja käytössä menetelminä on keskustelutapaamisten lisäksi tieteelliseen tutkimukseen perustuvat testimenetelmät.

Haasteena Joutsan alueella on yhden psykologin jakautuminen kolmen kunnan (Luhanka, Toivakka, Joutsa) väestövastuun osalle ja viiden koulun psykologityön tarpeeseen. SHP:n supistettua aikuispsykiatriasta vastaanotto toimintaa Joutsassa, Seututerveyskeskuksen perusterveydenhuollon psykologin asiakasmäärä ja kuormitus lisääntyy. Tarvetta on koulupsykologiresurssin lisäämiselle. Perheet ovat psykologisiin yhteyttä ottaessaan usein pitkään kärsineet ongelmistaan ja koettaneet kaikin keinoin ratkaista niitä. Mikäli tuolloin joudutaan tilanteeseen, että asian selvittelyssä ensimmäiseen tapaamiseen joudutaan jonottamaan viikkoja, jopa kuukausia, on tilanne kohtuuton perheille ja ongelmat vaikeutuvat. Väestövastuun psykologityö käsittää mm. elämänmuutosten ja -kriisien tilanteissa supportiiviseen tarpeeseen vastaamisen, aikuisvastaanoton mielenterveyskuntoutujien osalta, työkykykartoitukset, työttömien ja syrjäytyneiden nuorten aikuisten kuntoutustarpeen arvioita, opiskelevien nuorten ja aikuisten oppimisvaikeustutkimuksia, ikääntyneen väestön mielenterveyden tukeminen sekä neuvolan ja päivähoidon asiakkaiden psykologisen työn.

Neuvolan ja päivähoidon psykologinen työ sisältää:

pienien lasten kehitystasotutkimukset, jatkotutkimustarpeen arviointi yhteistyössä neuvolan ja lääkärin kanssa, vanhemmuuden tuki- ja neuvontaprosessit, ennaltaehkäisevä työ kuten perhevalmennus, päivähoidon ja neuvolan asiakkaiden verkostotyöskentelyyn osallistuminen ja konsultatiivinen työ, kuntoutustyöryhmään osallistuminen sekä kouluvalmiuden arviointiprosessit:

ryhmätutkimusten toteuttaminen alkuvuodesta esiopetuksen ryhmissä (4), palautteiden valmistaminen ja antaminen, yksilötutkimusten toteuttaminen.

Kouluvalmiuden yksilötutkimusprosessit käsittävät vanhempien haastattelun, tutkimustehtäväkäynnit (4kpl) sekä palautekeskustelun vanhempien kanssa, tutkimusyhteenvedon ja lausunnon valmistamisen sekä tarvittaessa palaverin järjestäminen koulun edustajien (luokanopettaja, erityisopettaja) ja yhteistyötahojen (huoltajat, toimintaterapeutti, kouluterveydenhoitaja) kanssa.

Koulupsykologityö: Psykologi on kouluilla arvioiva työntekijä terveydenhuollon edustajana.

Psykologi työskentelee asiantuntijatehtävässä oppilashuollossa yhteistyössä eri ammattiryhmien kanssa. Oppilashuoltolaki uudistuu ja määrittelee, että psykologin tulee olla läsnä kouluympäristössä, oppilaiden ja opettajien tavoitettavissa.

Oppilashuoltotyöhön sisältyy tiedonsiirtopalavereihin osallistuminen. Viiden koulun tilanteessa palavereita on keväisin vähintään viisi; á vähintään 60 min, johon kuluu lisäksi matkojen aika siirtymisessä. Lisäksi asiakasvastaanotto työhön ohella oppimisvaikeustapauksissa oppilaskohtaisia palavereita järjestetään sekä tutkimusprosessiin kuuluvat aloitushaastattelu ja palautekeskustelu huoltajille varsinaisten tutkimuskäyntien lisäksi.

Psykologi hoitaa kouluvalmius- ja oppimisvaikeustutkimusprosessit, tekee arvion jatkotutkimustarpeesta ja ohjaa kuntoutusprosessia perustasolla erikoissairaanhoidon tai lastentutkimuslinikan ohjeistuksella.

Psykologilla on mahdollisuus vaikuttaa kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön sekä ns. induktiiviseen eli ryhmätasoiseen työskentelyyn kouluilla.

Psykologi voi tarjota, suunnitella ja viedä läpi työrauhaa lisäävää menetelmää, lasten pelaamista ja päihteidenkäyttöä vähentävää, turvataitoja sekä tunteiden tunnistamista ja sosiaalisia valmiuksia vahvistavaa sekä tunnesäätelyn valmiuksien harjoittelua ennaltaehkäisevää työtä ryhmämuotoisina interventioina. Aihepiirejä voidaan käsitellä myös vanhempainilloissa.

Psykologipalvelut ovat asiakkaille maksuttomia perusterveydenhuollossa.

Asiakasvastaanotto toteutuu ajanvarauksella Luhangan, Toivakan ja Joutsan terveysasemilla sekä keskiviikkoisin yhtenäiskoululla.

Työskentelyyn tarvitaan aina asiakkaan, lapsen tai perheen toivomus ja suostumus sekä oma motivaatio. Psykologilla on vaitiolovelvollisuus.

2.2.4.2. Kehittämisteemat (psykologi)

Kouluikäiset lapset:

Vanhempien tulee edelleen huolehtia arjen ajankäytön ja liikkumisen sekä perheen yhteisen ajan viettämisen tapojen ylläpitämisestä.

Eduskunta hyväksyi 16.12.2013 hallituksen esityksen oppilas- ja opiskelijahuoltolaista (HE 67/2013). Laki tulee voimaan 1.8.2014 alkaen. Sivistysvaliokunnan mietinnössä korostetaan, että psykologien tulee toimia kouluissa ja oppilaitoksissa lähellä oppilaita, vanhempia ja opettajia.

Haasteet: Kouluterveyskyselyn mukaan ilonaiheet: Vanhempien työttömyys ja koulutapaturmat ovat vähentyneet. Koululääkäriin, koulukuraattoriin ja koulupsykologin vastaanotoille pääsy koettiin helpommaksi.

Huolenaiheet: Etenkin pojilla koulun työilmapiiri heikkeni, koulutyön määrä koettiin yleisemmin liian suureksi, opiskeluun liittyvät vaikeudet ja koulukiusatoksi joutuminen lisääntyivät.

Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla vähentyi ja suun terveydestä huolehtiminen on huonoa. Päivittäinen tupakointi, huumeokeilut ja humalajuominen lisääntyivät.

Vanhemmat tiesivät huonosti lastensa viikonloppuiltojen ajanviettopaikan. Lukiolaisilla läheisen alkoholinkäytön aiheuttamat ongelmat lisääntyivät, verrattuna valtakunnallisesti ero on merkittävä.

Lasten ajankäyttö:

Perheiden yhteinen aika ja keskustelun puute. Lisääntynyt median käyttö hyvin varhaisesta iästä alkaen vääristää lapsen vuorovaikutuksen ja arjen taitojen kehitystä. Aikuiset eivät välttämättä enää anna mallia normaalista ajankäytöstä vaan mahdollistavat haitallisten riippuvuuksien syntymisen.

2.2.5. Koulun sosiaalityö

2.2.5.1. Tavoite

Koulukuraattorityön tavoitteena on oppilaiden hyvinvoinnin, myönteisen kokonaiskehityksen ja koulunkäynnin tukeminen sekä hyvinvoinnin edistäminen kouluyhteisössä sosiaalityön keinoin.

Tavoitteellinen työskentely edellyttää jatkuvaa yhteistyötä ja vuorovaikutusta vanhempien, opettajien ja muiden lapsen/nuoren psykososiaaliseen verkostoon kuuluvien kanssa.

Koulukuraattorityö on osa koulun oppilashuoltoa, joka koostuu kaikille koulussa työskenteleville kuuluvasta opetussuunnitelman mukaisesta oppilashuollosta sekä oppilashuollon palveluista, joita ovat koulukuraattoriin, koulupsykologin ja kouluterveydenhuollon asiakastyö. Oppilailla on subjektiivinen oikeus edellä mainittuihin oppilashuollon palveluihin.

2.2.5.2. Koulun sosiaalityön haasteita

Työn kehittäminen

Muutokset lasten ja nuorten elämäntavoissa ja olosuhteissa luovat uusia haasteita koulukuraattorityön kehittämiselle. Media välittää tulevaisuuden uhkakuvia, joiden vaikutukset ulottuvat myös lasten ja nuorten ajatusmaailmaan. Seksuaalisuuden ylikorostus mainonnassa hämmentää ja ahdistaa lapsia ja nuoria. Nuorten peli- ja nettiriippuvuus ovat lisääntyviä ongelmia. Perherakenteen muutokset, kuten avioero, yksinhuoltajuus ja uusperhe, työelämän

koventuneet vaatimukset sekä läheisten muodostamien tukiverkostojen vähäisyys asettavat suuria paineita vanhemmuudelle. Lisääntyviä haasteita tuottaa myös monikulttuurisuus.

2.2.6.Oppilashuoltoryhmä

Oppilashuoltoon kuuluu lapsen ja nuoren oppimisen perusedellytyksistä, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja kouluympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää kouluyhteisön hyvinvointia.

Oppilashuollolla edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria kouluyhteisössä sekä varmistetaan kaikille tasavertainen oppimisen mahdollisuus. Oppilashuollolla tuetaan yksilön ja yhteisön toimintakyvyn säilyttämistä fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa.

Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista kasvua ja kehitystä. Oppilashuollon tavoitteena on oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä koulunkäyntiin liittyvien muiden ongelmien ehkäiseminen, tunnistaminen, lieventäminen ja poistaminen mahdollisimman varhain.

2.2.6.1.Oppilashuoltotyöryhmä

Oppilashuoltoryhmä suunnittelee ja kehittää koulun erityisopetuksen järjestelyjä sekä muita koulun tukitoimia erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opiskelun järjestämiseksi opetus- ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä. Asiat käsitellään luottamuksellisesti ja mukana olevat henkilöt osallistuvat asioiden käsittelyyn oman asiantuntemuksensa ja vastualueensa näkökulmasta. Huoltajan kanssa voidaan tarvittaessa neuvotella oppilashuoltoryhmän kokoonpanosta yksittäisen oppilaan asioita käsiteltäessä.

Joutsan yhtenäiskoulun oppilashuoltotyöryhmään kuuluvat:

Lisäksi oppilashuoltoryhmä kutsuu paikalle tarvittaessa asiantuntijoita sekä käsiteltäviin asioihin liittyviä henkilöitä, kuten luokan- ja aineenopettajia ja/tai luokanvalvojia, etsivä nuorisotyöntekijä tai perheneuvolan työntekijöitä. Kutsutut henkilöt ovat läsnä vain niiden asioiden käsittelyn ajan, jotka koskevat heitä välittömästi.

Oppilashuoltoryhmän kokoontumispaikka on B -talon neuvotteluhuone. Palavereissa käsitellään ennalta tiedossa olevia oppilasasioita, ja opettajat tiedottavat huoltajia asian siirtymisestä ohr:n käsittelyyn. Huoltajilla on mahdollisuus halutessaan osallistua omaa lastaan koskevan asian käsittelyyn ja tarkan ajankohdan voi sopia puhelimitse tai sähköpostitse ryhmän puheenjohtajan eli rehtori Merja Heinäahon kanssa. Palavereista pidetään muistioita, jotka tallennetaan koululla säilytettävään oppilashuoltoarkistoon.

2.2.6.2.Uusi Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki1287/2013

Eduskunta hyväksyi 16.12.2013 hallituksen esityksen oppilas- ja opiskelijaterveydenhuoltolaista. (HE 67/2013). Laki tulee voimaan 1.8.2014 alkaen. Laki kokoaa yhteen lainsäädännössä hajallaan olleet oppilas- ja opiskelijahuoltoon koskevat säännökset. Laki koskee esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta. Ammatillinen aikuiskoulutus ja korkea-asteen koulutus on rajattu pois. Laki ei koske myöskään aamu- ja iltapäivätoimintaa, perusopetuksen ja lukion aineopiskelijoita eikä ammatillisen aikuiskoulutuksen opiskelijoita eikä oppisopimuskoulutuksena järjestettävän näyttötutkinnon valmistavan koulutuksen ja lisäkoulutuksen opiskelijoita.

Lain tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä, edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja

oppilaitoksen välistä yhteistyötä, turvata varhainen tuki sitä tarvitseville, siirtää painopistettä enemmän yhteisölliseen työhön ja ennaltaehkäisevään työhön. Lisäksi tavoitteena on turvata opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhoitopalveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu, vahvistaa opiskeluhoiton toteuttamista ja johtamista, tarjota matalan kynnyksen tukea opiskelijoille ja tukea opettajan työtä.

Lain mukaan mm. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattava

- Keskeiset opiskelijahuoltoa koskevat tavoitteet
- Arvio opiskelijahuollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista palveluista
- Toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskelijahuoltoa ja varhaista tukea
- Tiedot suunnitelman toteuttamisesta ja opiskeluhoiton laadunarvioinnista.

Opiskelijahuollon suunnittelu

- Koulutuksen järjestäjän on laadittava yhteistyössä henkilöstön, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma
- Suunnitelma voi olla usean oppilaitoksen yhteinen
- Suunnitelma on tarkistettava vuoden kuluessa lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tarkistamisesta.

Opiskeluhoitosuunnitelmaan kirjataan:

1. arvio opiskeluhoiton kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista palveluista
2. toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoiton edistämiseksi ja tukitoimien järjestämiseksi.
3. yhteistyön järjestäminen
4. ns. häirintäsuunnitelma
5. toimenpiteet opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta)

Opiskeluhoiton ohjausryhmä

- Koulutuksen järjestäjäkohtainen
- Vastaa opiskeluhoiton yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista
- Voi olla usean koulutuksen järjestäjän yhteinen tai sen tehtävät voi hoitaa muu siihen soveltuva ryhmä.

Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä

- Vastaa oppilaitoksen opiskeluhoiton suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.
- Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja
- Muilta osin koulutuksen järjestäjä päättää yhteistyössä opiskeluhoiton palveluja tuottavien tahojen kanssa ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista
- Keskeinen tehtävä vastata yhteisöllisestä opiskeluhoitosta.

Monialainen asiantuntijatyöryhmä

- Kootaan tapauskohtaisesti yksittäisen opiskelijan tueksi
- Asiantuntijoita voidaan nimetä vain opiskelijan tai huoltajan suostumuksella
- Asiantuntijatyöryhmän jäsen ei saa käyttää ryhmän jäsenenä saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhoitoon liittyvään tehtävään.

Oikeus saada psykologi- tai kuraattoripalveluja

- Keskustelu psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä.
- Kiireellisissä tilanteissa samana tai seuraavana työpäivänä.
- Keskustelu järjestettävä myös huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, ellei kyseessä ole vain neuvonta tai jos keskustelun järjestäminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.
- Kuraattorin tai psykologin arvion perusteella opiskelijoilla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus opiskeluun ja kehitykseen liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi.
- Tarvittaessa opiskelija on ohjattava saamaan muita opiskeluhuollon palveluita tai muu erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa.

NYKYTILA

2.7.2014 sivistyslautakunta nimesi opiskeluhuollon ohjausryhmän: peruspalvelujohtaja Päivi Hakulinen, johtava sosiaalityöntekijä Aila Niinikoski, rehtori Merja Heinäaho, erityisopettaja Ulla Lehmuusaari ja osastonhoitaja Merja Sivanne. Ohjausryhmä kokoontuu 4 kertaa lukuvuodessa.

Oppilaitoskohtaisten opiskeluhuoltoryhmien vastuuhenkilöiksi nimettiin: yhtenäiskoulun ja lukion osalta rehtori Merja Heinäaho, Kurkiaurkoulun osalta koulun osalta koulunjohtaja Jouni Lahti ja Mieskonmäen koulun osalta vs. koulunjohtaja Tero Nikkanen.

Oppilastilanne 13.8.2014

Joutsan yhtenäiskoulun alakoulussa 181 ja yläkoulussa 133. Mieskonmäen koulussa 22 ja Kurkiauran koulussa 38. Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa 31 lasta. Toivakan kouluissa yhteensä 20 joutsalaista lasta, joista esiopetuksessa ja alakoulussa 15 ja yläkoulussa 5. Luhangan Tammijärven alakoulussa 13 ja esiopetuksessa 1 joutsalainen lapsi. Onerva Mäen koulussa 2 alakoululaista. Hartolassa 1 yläkouluikäinen erityisen tuen oppilas. Huostassa olevista sijoitetuista lapsista 4 on kouluikäisiä ja erityishuollon puolella on yksi erityisoppilas, joka käy koulua Joutsan ulkopuolella.

2.2.7. Poliisi

Poliisi pyrkii osaltaan edistämään lasten ja nuorten hyvinvointia puuttamalla aktiivisesti nuorten aiheuttamiin rikoksiin ja häiriöihin. Yhteistyö vanhempien ja kunnan sosiaalipuolen kanssa on toiminut erittäin hyvin.

Poliisi käy kouluilla pitämässä päihdevalistusta 6lk:lle sekä myöhemmin 8 lk:lle. Oppitunnit toteutetaan lähinnä koulun pyynnöstä eli mihinkään varsinaiseen opintosuunnitelmaan niitä ei ole kirjattu.

Lisäksi poliisi käy pitämässä ns. mopo valistusta 8. luokille ja samalla käydään läpi liikenteen pelisääntöjä.

Poliisi on käynyt kouluilla selvittelemässä myös sellaisia häiriötekijöitä, joita koulut eivät ole sisäisesti pystyneet saamaan järjestykseen. Tällaisia ovat mm. tupakointi- kiusaus ja vahingontekojutut. Koulujen pyynnöstä poliisi vierailee myös koulujen järjestämässä vanhempainilloissa sekä muissa vastaavissa tilaisuuksissa.

Yhteistyö koulujen kanssa on parantunut viimeisien vuosien aikana.

Poliisi puuttuu aktiivisesti varsinkin keväisin esille tulevaan nuorten alkoholin käyttöön yleisillä paikoilla. Aktiivinen puuttuminen on vähentänyt selvästi ns. julkijuopottelua.

Toiveena olisi, että kaikki sellaiset esille tulevat vihjeet tai tiedot, jotka koskevat poliisin toimivaltaan kuuluvia asioita tuotaisiin poliisin tietoon, jotta voisimme puuttua asioihin ajoissa.

2.2.8. Lastensuojelu

Joutsan kunnassa 1 johtava sosiaalityöntekijä ja 2 sosiaalityöntekijää (kokonaista virkaa), joiden tehtäviin kuuluvat lastensuojelulain toimeenpanon lisäksi vammaispalvelulain mukaiset tehtävät, aikuissosiaalityö ja toimeentulotukilain mukaiset tehtävät, jotka kaikki ovat aikarajallisia virkatehtäviä. Johtavalle sosiaalityöntekijälle kuuluu lisäksi lastenvalvojan tehtävät.

Vuonna 2008 tehtiin lastensuojeluilmoituksia 16 kpl, vuonna 2009 70 kpl 48 lapsesta. Vuonna 2009 otettiin käyttöön sähköinen asiakastietojärjestelmä, johon ilmoitukset kirjattiin, eikä aikaisemmin ollut nykyistä määrää resursseja lastensuojelussa. Vuonna 2010 tehtiin 61 lastensuojeluilmoitusta 40 lapsesta, vuonna 2011 tehtiin 64 lastensuojeluilmoitusta 42 lapsesta, vuonna 2012 83 lastensuojeluilmoitusta 60 lapsesta. Vuonna 2013 lastensuojeluilmoituksia tehtiin 102 kpl 57 lapsesta. Vuonna 2010 lastensuojelun piirissä oli 24 perhettä ja n. 36 lasta. Huostassa oli 9 lasta ja jälkihuollossa 5 lasta.

Vuonna 2013 lastensuojelun avohuollon piirissä oli 58 lasta. Vuodenvaihteessa 2013-2014 Huostassa oli 16 lasta ja jälkihuollossa 8 lasta. Painopiste oli perhehoidossa. Huostassa olevista perhehoidossa oli 6 lasta ja lastensuojelulaitoksissa (nuorisokodeissa) 4 lasta. Lisäksi omassa kodissa oli asumassa 6 huostassa olevaa lasta, eli sijoitus oli päättynyt ja lapsi muuttanut kotiin. Avo- tai jälkihuollon asiakassuunnitelma laadittiin 24 lapselle tai nuorelle. Lastensuojelutarpeen selvitys tehtiin 14 lapselle tai nuorelle.

28.8.2014 sijoitettuja lapsia on 9, joista 6 on perhesijoituksessa. Jälkihuollossa olevia lapsia on 12. Lastensuojeluilmoituksia on tehty ajalla 1.1.2014-28.8.2014 yhdeksänkymmentä (90) ja 1 pyyntö lastensuojelutarpeen selvittämiseksi sekä 2 ennakkollista lastensuojeluilmoitusta.

Lastensuojeluilmoitusten huolia olivat koulusta poissaolot ja koulunkäynnin laiminlyönnit, keskittymisvaikeudet, motivaatio-ongelmat, uhmakkuus ja sääntöjen rikkominen, lasten ja nuorten päihteiden käyttö tai päihteiden hallussapito, rikollisuus, käytösongelmat, perheväkivalta tai huoli lapsen olemuksesta, ahdistuneisuus ja pelot sekä ja väkivaltainen käyttäytyminen. Perheeseen liittyviä huolia ovat lasten huoltoon ja kasvatukseen liittyvät asiat, päihteiden käyttö, perheväkivalta ja mielenterveysongelmat.

Sosiaaliamies- ja poliisin sosiaalityöntekijän palveluja ostettiin Jyväskylän kaupungilta. Sosiaalipäivystys järjestettiin Mobilen ja Keski-Suomen osaamiskeskuksen/Kosken toimintana ja päivystysajan kriisijohdotuksista on sopimus Jyväskylän Ensi- ja Turvakodin kanssa.

Lastensuojelun palvelujärjestelmällä vastataan lastensuojelun tarpeisiin. Lastensuojelua on lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteutetaan tekemällä lastensuojelutarpeen selvitys ja asiakassuunnitelma sekä järjestämällä avohuollon tukitoimia. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat myös lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto. Maaliskuun 2010 alusta alkaen kiireellisen sijoituksen jatkopäätöksen tekeminen siirtyi hallinto-oikeudelta kunnalliselle viranhaltijalle. Asiakkaiden oikeusturvan takaamiseksi sama viranhaltija ei saa tehdä sekä kiireellistä sijoitusta että sen jatkopäätöstä. Kiireellistä sijoitusta voidaan jatkaa enintään 30 päivällä.

Lastensuojelun tarkoituksena on turvata lapsen hoito ja kasvatus, tasapainoinen kehitys ja virikkeitä antava kasvuympäristö. Lain mukaan lapsena pidetään alle 18-vuotiasta ja nuorena alle 21-vuotiasta. Lastensuojeluasiala tulee vireille hakemuksesta, lastensuojeluilmoituksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on muutoin saanut tietää lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta.

Ilmoitusvelvollisia lastensuojeluasiassa ovat sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen ja seurakunnan palveluksessa olevat sekä turvapaikanhakijoiden vastaanotto- ja hätäkeskustoimintaa harjoittavan yksikön palveluksessa olevat henkilöt. Edellä mainituilla tahoilla on velvollisuus salassapitosäännösten estämättä tehdä hoidon tai huolenpidon tarpeesta lapsesta lastensuojeluilmoitus sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle. Jos voidaan arvioida, että lapsi on vaarassa ja hänen tilanteensa edellyttää lastensuojelutarpeen selvittämistä, ilmoitus on aina tehtävä. Kynnys ilmoitukseen on siten matala.

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun prosessia johtaa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, joka päättää, käynnistääkö lastensuojeluilmoitus lastensuojelutarpeen selvityksen. Selvitys pitää lain mukaan tehdä kolmen kuukauden kuluessa lastensuojeluilmoituksen saapumisesta. Lastensuojelutarpeen selvityksen valmistuttua sosiaalityöntekijä päättää, johtaako selvitys lastensuojeluasiakkuuden jatkumiseen vai päätetäänkö lastensuojelun asiakkuus.

Jos lastensuojeluasiakkuus jatkuu, lapsi siirtyy yleensä lastensuojelun avohuollon asiakkaaksi ja hänelle järjestetään erilaisia lastensuojelun avohuollon tukitoimia, esim. perhetyötä, tukiperhe, tukihenkilö, ym. On myös mahdollista, että lapsi päätetään ottaa huostaan tai sijoittaa avohuollon tukitoimena. Sosiaalityöntekijä valmistelee lapsen ja perheen yksityisyyteen puuttuvia päätöksiä ja vastaa kiireellisten toimenpiteiden toteuttamisesta.

Perhetyö

Joutsassa on yksi perhetyöntekijä, jonka työpanos suuntautuu pääasiassa lastensuojelun avohuollon perhetyöhön. Perhetyö on uudessa lastensuojelulaissa (417/2007, 36 §) lisätty lastensuojelun avohuollon tukitoimenpiteeksi, jota kunnan on tarvittaessa järjestettävä. Tällöin perhetyön sisältönä on mm. muutostyöskentely perheen vuorovaikutuksen, vanhemmuuden ja arjen käytäntöjen tukemiseksi perhekohtaisten tavoitteiden mukaisesti. Lastensuojelun avohuollon asiakkuudessa on eniten kouluikäisiä lapsia ja nuoria, joiden kanssa perhetyöntekijä pääasiassa työskentelee. Perhetyö alkaa lastensuojelun avohuollon tukitoimenpiteenä, josta on päättänyt sosiaalityöntekijä yhdessä asiakkaan kanssa. Perhetyön pyyntöjä tulee myös vanhemmilta ja neuvolan, päivähoiton, koulun sekä mielenterveysyksikön työntekijöiltä, jotka ovat yhdessä vanhempien kanssa ehdottaneet perhetyötä mm. vanhemmuuden tekemiseksi, vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukemiseksi, lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen tukemiseksi sekä perheen elämänlaadun ja arjen hallinnan parantamiseksi.

2.2.9. Perheneuvola

Perheneuvolan tehtävänä on tukea ja edistää lasten ja perheiden myönteistä kehitystä.

Perheneuvola järjestää:

1. ohjausta, neuvontaa ja muuta asiantuntija-apua ihmissuhteisiin, perhe-elämään ja lasten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä
2. tutkimusta ja hoitoa lasten kasvatukseen ja perhe-elämään liittyvissä ongelmissa

Joutsa ostaa perheneuvolapalvelut Jyväskylän kaupungin perheneuvolalta. Suoritteita 518 v. 2008 ja 490 v. 2007. Vuonna 2009 perheneuvolapalveluiden piirissä oli 103 henkilöä, joista alle 16 -vuotiaita lapsia oli 39. Vuonna 2012 perheneuvolanpalvelujen piirissä oli 105 henkilöä, joista 49 alle 16-vuotiaita. Vuonna 2013 on ostettu kasvatus- ja perheneuvontaa 51 asiakkaalle. Suoritteita kertyi v. 2013 aikana yhteensä 341. Asiakkaista oli alle 16-vuotiaita 25. Asiakasmäärän putoaminen vuodesta 2012 johtuu todennäköisesti perheneuvolan työkäytäntöjen muuttumisesta ja sen myötä vähentyneistä perheneuvolakäynneistä Joutsassa.

2.2.10. Päihde- ja mielenterveystyö

Mielenterveystoimisto hoitaa pääasiassa aikuisia psykiatrisia asiakkaita, jolloin on tärkeää lasten ja nuorten huomioiminen vanhempien sairastuttua. Työskentelyssä toteutetaan Lapset Puheeksi -menetelmää. Lapsiperheneuvonpitoja pidetään silloin kun on herännyt huoli jostakin lapsesta. Päihdesairaanhoidaja käy kerran viikossa Joutsassa pitämässä vastaanottoa.

2.2.11. Vapaa-aikatoimi

Toiminta-ajatus:

Vapaa-aikatoimi suunnittelee, kehittää ja tukee kunnassa harrastettavaa liikunta- ja nuorisotoimintaa. Tavoitteena on turvata kuntalaisille mahdollisimman monipuolinen liikunta- ja nuorisotoimen harrastustarjonta sekä kaikki ikäluokat huomioiva palveluverkosto.

Liikuntapaikat ja nuorisotilat pidetään kunnostettuina ja terveys- sekä arkiliikunnan asemaa ja toimintoja kehitetään edelleen mm. Liikkuva koulu -hankeen avulla.

Nuorisotyön tavoitteena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorten kuulemis- ja vaikutusmahdollisuuksia edistetään ja nuorisovaltuuston toimintaa tehdään tunnetummaksi.

Edellä mainittuja tehtäviä toteutetaan tukemalla nuorisotyötä tekeviä järjestöjä ja yhteisöjä, tarjoamalla tiloja järjestöjen käyttöön sekä järjestämällä lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä etsivä nuorisotyö on tärkeässä asemassa, samoin poikkihallinnollisesti tehtävät varhaisenpuuttumisen mallit ja niiden toimeenpano kunnassa.

Tavoitteiden toteutuminen

Liitteessä 6 on lueteltu Joutsan kunnan vapaa-aikatoimen tapahtumat ja harrastusmahdollisuudet (liite 6).

2.2.12. Etsivä nuorisotyöntekijä

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa ratkaisuja nuoren pulmiin ja kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut.

Etsivän työn ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa.

Joutsassa etsivä nuorisotekijä Janne Pajunen aloitti marraskuussa 2012. Etsivä nuorisotyöntekijä on projektityöntekijä, jolle haetaan hankerahaa vuosittain Opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Hallinnollisesti etsivä nuorisotyöntekijä kuuluu vapaa-aikatoimen alaisuuteen.

Etsivä työskentelee tiiviissä yhteistyössä mm. yhtenäiskoulun, sosiaalitoimen, vapaa-aikatoimen, seutu tk:n, poliisin, te-toimiston ja nuorten työpajan kanssa.

Asiakkaita ohjautuu etsivälle pääasiassa TE-toimelta, sosiaalitoimelta sekä koululta. Asiakkaita on ollut marraskuusta 2012 tähän päivään asti yli 50 kappaletta. Etsivä tapaa nuoria kotona, koululla, nuorisokahvilassa sekä on yhteydessä nuoriin Facebookin ja puhelimen välityksellä.

2.2.13. Seurakunta

- Alakouluikäisille kaksi kertaa vuodessa leirejä sekä jonkin verran kerhotoimintaa. Seurakunta mukana koulussa esim. päivänavaukset, koulukirkot, tuntivierailut ja leirikoulut.
  - Rippikouluikäisistä seurakunnan jäsenistä lähes kaikki käyvät rippikoulun.
  - Yläkoulu ja lukioikäisille nuorteniltoja, isoskoulutus, retkiä ja tapahtumia. Seurakunta mukana koulussa esim. päivänavaukset, päivystys, koulukirkot, 7lk tutustumispäivä.
- Lapsityö järjestää päiväkerhotoimintaa 3-5-vuotiaille sekä perhekerhotoimintaa. Seurakunta järjestää koululaisten iltapäivätoimintaa yhdessä Joutsan kunnan sivistystoimen kanssa.

2.2.14. Yhdistykset

MLL

Joutsassa toimii 2 MLL:n paikallisyhdistystä, Joutsan ja Leivonmäen paikallisyhdistykset. MLL:n toimintaan kuuluu viikoittain kokoontuva perhekahvila ja mm. aktiivinen lapsiperheiden puolesta puhuminen ja kannanottojen ja asioiden eteenpäin vieminen kunnassa.

4H-yhdistys

- pyrkii kasvattamaan lapsia ja nuoria omatoimiseen ja vastuulliseen tekemiseen kerhotoiminnan, kurssien, leirien, koulutusten ja erilaisten projektien kautta
- toimintaa Joutsan keskustajaman lisäksi Mieskonmäessä, Rutalahdessa, Leivonmäellä, Luhangan kk:ssä ja Tammijärvellä, kerhotoiminta suunnattu lähinnä 1-6-luokkalaisille
- yhteistyötä kunnan vapaa-aikatoimen, seurakunnan sekä koulun kanssa

2.2.15. Hankkeet

Joutsassa toimii etsivä nuorityöntekijä hankkeen pohjalta.

Joutsan Nuorten työpaja -hanke 1.7.2011

Nuorten työpajatoiminta aloitettiin Joutsassa 1.7.2011. Hartolan kunta ja Hartolan Nuorten Työpaja-hanke yhteistyössä Hartolan Työvarikon kanssa alkoivat kehittää yhteistyömallia nuortentyöpaja toiminnasta Joutsan ja Sysmän kuntien kanssa. Suunnittelun tuloksen sekä Joutsan että Sysmän kunnat hakivat valtionavustusta nuorten työpajatoiminnan aloittamiseen ja toiminta molemmissa kunnissa alkoi heinäkuussa 2011. Tässä alkuperäisessä mallissa kaikkien kolmen kunnan hankkeiden hallinnointi hoidettiin Hartolan Nuorten Työpaja- hankkeen taholta joulukuuhun 2012 saakka. Tämän jälkeen hankkeiden hallinnoinnista on vastannut jokainen kunta itse. Joutsassa hankkeen hallinnoinnista vastaa perusturvaosasto (Aila Niinikoski ja Riikka Huusko). Hankkeelle on haettu vuosittain valtionavustusta nuorten työpajatoimintaan ja saadun avustuksen turvin hanketta on jatkettu 1.7.2011 alkaen, keskeyttämättä toimintaa.

Joutsassa on paljon erityistä tukea tarvitsevia nuoria. Nuoret tarvitsevat tukea ja apua niin työllistymisessä, koulutuksessa kuin elämänhallintaan liittyvissä asioissa. Joutsan kokoisessa kunnassa nuoret jäävät helposti ilman koulutus- tai työpaikkaa, sillä nuorille suunnattuja palveluita ei juuri ole ollut tarjolla. Joutsan maantieteellinen sijainti tuo haasteen nuorten liikkumiselle (työpaikat, oppilaitokset). Joutsan nuorten työpajatoiminnasta saadun palautteen ja tulosten perusteella voidaan todeta, että pajatoiminnalla on vaikutusta nuorten koulutukseen

ohjautumiseen tai työn saantiin sekä elämänhallinnallisiin asioihin. Työpajatoimintaa kehitetään asiakkaiden tarpeiden mukaisesti ja pyritään löytämään sekä rakentamaan jokaiselle nuorelle hänen tarpeitansa vastaava valmennusmuoto (työvalmennus, yksilövalmennus, ryhmävalmennus ja starttivalmennus). Nuoret tulevat työpajaan pääsääntöisesti eri viranomaisten ohjaamana, mutta nuori voi tulla myös omasta aloitteestaan suoraan pajalle. Tällöin työpaja etsii yhdessä nuoren kanssa nuoren tilanteeseen sopivan viranomaistahon ja sitä kautta nuori voi ohjautua tarvittaessa työpajalle. Työpajatoiminta on monialaista toimintaa, jota ohjaa ja kehittää asiantuntijoista koostuva ohjaus- tai johtoryhmä.

Nuorten työpaja -hanke on yksi väylä nuorisotakuun toteuttamiseen Joutsan seutukunnalla. Nuorten työpajalla nuori voi olla te -toimiston palveluissa (kuntouttavassa työtoiminnassa tai työkokeilussa).

Starttipaja -toiminta

Joutsan nuorten työpaja -hankkeen ja etsivän nuorisotyöntekijän toimesta on aloitettu lokakuussa 2013 starttipaja toiminta eli matalankynnyksen pajatoiminta. Tärkeimpänä kehittämistavoitteena on juurruttaa Joutsaan matalan kynnyksen starttipaja, etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan avulla.

Starttipaja tarjoaa toiminnallista starttivalmennusta nuoren yksilölliset tarpeet huomioiden. Toimintaan sisältyy koulutukseen ja työelämään aktivointia, nuorten elämänhallinnan ja sosiaalisten taitojen tukemista ja parantamista. Tärkeimpänä päämääränä on tukea asiakkaiden psyykkistä ja fyysistä työkykyä sekä kehittää arjenhallintataitoja ja tätä kautta parantaa mahdollisuuksia siirtyä työpajoille, koulutukseen tai työelämään. Työote starttivalmennuksessa on tavoitteellista, kuntouttavaa sekä vahvuuksia ja mahdollisuuksia korostavaa. Valmennus räätälöidään nuoren tarpeiden ja voimavarojen mukaan. Yksilöllisen valmennuksen tukena käytetään pien- ja vertaisryhmiä. Valmennukselle on ominaista yhteisöllisyys ja toiminnallisuus.

Starttipaja toiminta alkoi Joutsassa lokakuussa 2013. Starttipaja kokoontuu kerran viikossa neljän tunnin ajan. Startissa olevat nuoret ovat työttömiä työnhakijoita, joiden työttömyys on pitkittynyt. Nuoret ohjautuvat starttipajalle sosiaalitoimen, te- toimiston tai etsivän nuorityön kautta. Nuorille tehdään yhdessä sos.toimen ja te -toimiston kanssa aktivointi suunnitelma ja he ovat startilla kuntouttavassa työtoiminnassa.

Valmentautujamäärät

Joutsan nuorten työpaja on tavoittanut toiminnallaan (1.7.2011 →) yhteensä 49 nuorta. Nuorista starttipajalla on ollut 8 nuorta.

1. Asiakkaiden ikä- ja sukupuolijakauma

	kaikki		joista naisia	
	Uusi a		Uusi a	
alle 17	10		1	
17-20	11		2	
21-24	14		4	
25-28	14		2	
nuoria yhteensä	0	49	0	9
29-49				
50 tai yli				
asiakkaita yhteensä	0	49	0	9

nuorin		13
vanhin		29
keski-ikä		21,5

2. Työpajajakson kesto kuukausina

	kaikki		joista naisia	
	Uusi a		Uusi a	
alle 2kk	17		4	
2-3kk	13		1	
3-6kk	12		4	
yli 6kk	3			
Tietoa ei ole kirjattu	4			
yhteensä	0	49	0	9

3. Asiakkaiden sijoittuminen työpajajakson aikana tai sen jälkeen

	kaikki		joista naisia	
	Uusi a		Uusi a	
koulutukseen	15		3	
työelämään	7		2	
muu ohjattu toimenpide	4			
muualle (armeija, äitiysvapaa)	4		2	
edelleen työpajalla	3			
työttömäksi	5			
keskeyttänyt pajajakson	3			
erotettu työpajalta	3			
ei tietoa	5		2	
yhteensä	0	49	0	9

2.2.16. Kouluterveyskysely

Kouluterveyskysely tuottaa runsaasti tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, koetusta terveydestä, terveystottumuksista sekä oppilas- ja opiskelijahuollosta. Kyselyyn vastaavat peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaat sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Ammatillisissa oppilaitoksissa kyselyyn osallistuvat nuorten opetus suunnitelmaperusteiseen ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevat. Vertailukelpoista tietoa on kerätty peruskouluissa vuodesta 1996, lukioissa vuodesta 1999 ja ammatillisissa oppilaitoksissa vuodesta 2008 alkaen.

Vuonna 2013 Kouluterveyskyselyyn aineistonkeruussa tapahtui suuria muutoksia. Kysely toteutettiin ensimmäistä kertaa yhtä aikaa koko maassa. Tämän vuoksi kyselyä ei toteutettu lainkaan vuonna 2012. Vuoteen 2011 saakka kysely tehtiin parillisina vuosina Etelä-Suomessa, Itä-Suomessa sekä Lapissa ja parittomina vuosina muualla Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla. Toinen merkittävä muutos oli kyselylomakkeen muuttaminen sähköiseksi ammatillisissa oppilaitoksissa. Peruskouluissa ja lukioissa käytettiin edelleen paperista kyselylomaketta. Vuonna 2013 uudistettiin myös joitakin kysymyksiä. Kyselylomakkeen uudistuksessa kuultiin useita terveyden ja hyvinvoinnin asiantuntijoita, oppilaitosten edustajia sekä myös nuoria itseään. Ensimmäistä kertaa saadaan tietoa koulumatkoista, turvavälineiden käytöstä liikenteessä, vapaa-ajalla tapahtuneista tapaturmista sekä seksuaalisuuteen liittyvästä käyttäytymisestä internetissä. Nuorten perheestä ja asumisesta kysytään aikaisempaa yksityiskohtaisemmin ja nuorten mielialaa kartoitetaan monipuolisemmin. Tarkemmat tiedot kyselystä ja kyselylomakkeet ovat Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) internetsivuilla.

Kouluterveyskyselyyn vastasi vuonna 2013 yhteensä 182 864 nuorta: 99 478 peruskoulun yläluokka-laista, 48 610 lukiolaista ja 34 776 ammattiin opiskelevaa. Kouluterveyskyselyyn kunta- ja opetuspiirikohtaiset tulokset lähetetään tulokset tilanneille kunnille. Kuntakohtaisen raportoinnin lisäksi tuloksia esitellään valtakunnallisesti ja alueellisesti tutkimusraporteissa, THL:n internet-sivuilla, Kouluterveyspäivillä ja alueellisissa seminaareissa. Lisäksi keskeisiä kunta-, seutukunta- ja maakuntakohtaisia indikaattoreita voi tarkastella THL:n ylläpitämässä tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANetissä.

Tässä raportissa esitellään peruskoulun yläluokkalaisten ja lukiolaisten tulokset. Ammattiin opiskelevien tulokset raportoidaan erillisessä raportissa niissä kunnissa, joissa on ammatillisia oppilaitoksia. Kunnan tulokset kuvataan keskeisten indikaattoreiden kautta ja tärkeimmät tulokset tiivistetään ilon- ja huolenaiheiksi. Raportin alussa kerrotaan, miten kyselyn tuloksia voi käyttää hyödyksi kunnassa ja oppilaitoksissa. Lopuksi kerrotaan Kouluterveyskyselyyn ajankohtaisista tuloksista koko valtakunnan tasolla.

3. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma - keskeiset painopisteet ja kehittämissuhteet

Lasten ja nuorten palveluiden uudistamisen tavoite on se että lapset, nuoret ja perheet saavat tarvitsemansa tuen ja avun niissä ympäristöissä, joissa he luonnostaan ovat. Ongelmien ja häiriöiden ilmaantuessa tuetaan ensisijaisesti kehitysympäristöjä, jolloin lapsia ja nuoria ei hoidettaisi erillään heille luonnollisesti kuuluvista ihmissuhteista ja arkisista toimista. (Jukka Mäkelä 29.12.2008)

Joutsan hyvinvointisuunnitelman mukaan ennaltaehkäisevän työn painopistealueita ja kehittämisen kohteita ovat varhainen ennakointi peruspalveluissa, moniammatillisen yhteistyön tehostaminen, osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

3.1 Kehittämistoiveita

3.1.1. Äitiys- ja lastenneuvola

- kotipalvelun/kotiavun saaminen lapsiperheille
- perhetyön lisäämistä perheille, apua kodin- ja lasten hoitoon jne. Ongelmista ei tulisi niin isoja, jos puuttuminen olisi nopeaa

- enemmän yhteistyötä lastenneuvolan ja muiden toimijoiden kesken
- Resurssien suuntaaminen ennaltaehkäisevään työhön (THL:n antama ohje).
- ☐ Tarvitaan paikallisesti tarjottava mahdollisuus vanhemmuuden tukemiseen ja ongelmien hoitoon varhaisessa vaiheessa.
- ☐ Parisuhteen vahvistaminen perheissä, tukipalvelujen järjestäminen paikallisesti
- ☐ Vanhempana Vahvemmaksi -ryhmien toteuttaminen jatkuvasti
- ☐ Neuvokas Perhe -menetelmän päättäväinen jatkaminen.
- Toimenpiteet:
  - ☐ Neuvolan resurssien tarkistaminen: Ennaltaehkäisevän perhetyöntekijän saaminen välttämätöntä.
  - -Perheisiin tehtävät kotikäynnit ja apu
    - -Ryhmäneuvola: Perhevalmennuksen jatkuminen vertaistukitoiminnan muodossa vauva- ja pikkulapsi-iässä.

3.1.2.Varhaiskasvatus/ päivähoito/ esiopetus

Varhaiskasvatuksessa ovat tärkeitä moniammatilliset työryhmät:

- Sos. työ, perhetyö, psykologi, päivähoito, erit. asiantuntija, terapeutit
- neuvola, erityisasiantuntija, päivähoito, psykologi, terapautit
- esiopetus-, päivähoito-koulu
- oppilashuoltoryhmät

Mikä sujuu:

- oppilashuoltoryhmä, kohdentuu jo alle esiopetusikään
- yhteistyö neuvolan, sos. työn ja tk-psykologin kanssa
- oma päivähoiton erityiskasvatuksen työntekijä osa-aikaisesti

3.1.3.Lastensuojelu ja nuorisotoimi

- Lastensuojelussa säilyvät vähintään nykyiset pätevien sosiaalityöntekijöiden resurssit
- Työparin saaminen lastensuojelun perhetyöntekijälle.
- Jatkuvuus Etsivä nuorisotyö -hankkeelle.
- Jatkuvuus Nuorten Työpaja -hankkeelle.

3.1.4.Mielenterveystoimisto

- yhteistyön kehittäminen eri toimijoiden välillä
- resurssien lisääminen perheiden tukemiseen ja nuorten mielenterveyden tukemiseen.

3.1.5.Koulutoimi

- koulupsykologi ja kuraattoripalvelujen lisääminen
- Jyväskylän perheneuvolalta ostetaan jatkossakin perheneuvolapalveluita. Perheneuvolan psykologi tekee osan lasten ja nuorten psykologisista tutkimuksista

3.1.5.1.Yläkoulu

- osallistaminen ja vastuullistaminen
- yläkoululaisten koulumotivaation lisääminen
- jälki-istuntojen määrän vähentäminen
- jopo- toiminnan sekä TET -jaksojen hyödyntäminen motivoinnissa
- eriyttäminen ja oppimateriaalit motivaation herättäjinä
- pienryhmäopiskelu ja oppimissuunnitelmien laatiminen opiskelun tukena
- oppilaiden mahdollisuus vaikuttaa: oppilaskunnan perustaminen

3.1.5.2.Opinto-ohjauksen ja oppilashuollon haasteita yläkoulussa (opinto-ohjaaja)

- Jatko-opintoihin ohjaamisen haasteena mm. oikean opiskelupaikan löytäminen ja sinne pääseminen, jos keskiarvo on huono
- Etsivän nuorisotyön -hanke on hyvin ottanut haltuunsa ne nuoret, joilla ei ole jatko-opiskelupaikkaa tai jotka keskeyttävät ammatillisen koulutuksen. Hanke jatkuu vain määräaikaikaisesti eli tähän yhteistyöhön olisi hyvä saada jatkuvuutta.
- Järkevien TET-paikkojen löytäminen. Jatkossa TET-jaksot voisivat olla kahdessa erässä jokaisen ikäluokan kohdalla. Tällä varmistuisi se, että suosituimpiin ja niihin työpaikkoihin, jotka ottavat vain yhden TETläisen kerrallaan, pääsisi helpommin tutustumisjaksolle.
- Erityisoppilailla oppiaineen yksilöllistäminen pitää tehdä riittävän ajoissa.
- Erityisopettaja ja avustaja resurssia ei saa vähentää
- Pitäisi olla mahdollista tarvittaessa siirtää oppilas myös erityiskouluun.
- Nivelvaiheitten tärkeys, siirtyminen alakoulu ? yläkoulu, yläkoulu ? 2.aste

3.1.5.3.Erityisopetuksen haasteita lukuvuonna 2014-2015

- erityisesti poikien huono kouluviihtyvyys yläkoulussa
- kasautuvat rangaistukset (jälki-istunnot)
- kolmiportaisen tuen järjestäminen, opettajien sitouttaminen aktiivisiksi toimijoiksi
- opettajien lomautukset ja säästöpainet kirja- ja tarviketilauksissa
- opetuksen eriyttämisen sekä opetusryhmien pienentämismäärärahan tehokkaan käytön vaikeus, koska sopivia luokkatiloja on liian vähän
- uuden toimintakulttuurin luominen koko yhtenäiskoululle siirryttäessä samaan pihapiiriin eskareista lukiolaisiin
- uusi ops ja uuden oppilashuoltolain tuomat muutokset oppilashuoltotyön rakenteessa sekä toimintatavoissa
- avustajaresurssin riittävyys ja koulutetun henkilöstön saatavuus
- lähikouluperiaatteen myötä syntyvä oppilasaineksen haastavuus

3.1.5.4.Opinto-ohjauksen ja oppilashuollon haasteita lukiossa (opinto-ohjaaja)

- Oppilashuollon tukipalveluiden (koulupsykologi ja kuraattori) saavutettavuus myös jatkossa
- Jatko-opintoihin hakeutumisen muuttuminen sekä jatko-opintokohteiden väheneminen aiheuttaa haasteita lukiolaisten jatko-opintojen suunnitteluun
- Lukiolaisten luki- ja/tai oppimisvaikeudet pitäisi tunnistaa ajoissa ja tarjota niihin tarvittavat tukimuodot
- Yhteistyö paikallisten yrittäjien kanssa ? itsensä työllistäminen kotipaikkakunnalle
- Etsivän nuorisotyön tuki niille lukiolaisille, jotka lukion ja/tai armeijan jälkeen vielä etsivät paikkaansa.

3.1.6.Psykologi ja kouluterveydenhoito

- Kouluterveyskyselyn hyödyntäminen laadittaessa kunnan lapsia ja nuoria koskevaa hyvinvointisuunnitelmaa ja hallinnonalakohtaista palvelustrategiaa.
- Koulupsykologityön resurssin määrittely kunnassa: Tarve koulupsykologityölle kunnan kouluissa on nykyistä tarjottua resurssia suurempi. Psykologilla tulisi olla mahdollisuus työskennellä sivistysvaliokunnan mietinnössä suositellusti kouluissa lähellä opettajia ja oppilaita toteuttaen paitsi asiakasvastaanottotyötä ja ongelmatapausten hoitamisen ohella myös ennaltaehkäisevää työtä ja tarjoten varhaista tukea.
- Neuvokas Perhe” -menetelmän päättäväinen jatkaminen.
- Seututerveyskeskuksessa käyttöön otettu Sydänliiton menetelmä, jolla tuetaan lapsiperheiden ravitsemusta ja liikuntaa.
- Harrastekalenteri kunnan alueella tarjottavista palveluista kunnan kotisivuille.
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman näkyminen kunnan kotisivuilla.

Terveyskeskuspsykologi:

- Edelleen tavoitteena resurssien lisääminen perheiden tukemiseen ja nuorten mielenterveyden tukemiseen. Huolena lisääntyvä syrjäytymisen kehityspolku peliriippuvuuksien kehittymisen vuoksi, mikä näkyy elämänhallinnan menettämisenä.
- Yhteiskunnan ulkopuolelle joutuneiden nuorten kehityspolkujen muuttamisen tavoite:
- Syrjäytyneen nuoren tai nuoren aikuisen tilanteen muuttaminen on vaikeaa muutoin, kuin laitospuolisessa kuntoutuksessa, mikä on hintavaa. Vaikuttaminen tulisi suunnata vanhemmuuteen.

3.1.7.Vapaa-aikatoimi

- Nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen kaikessa kunnan päätöksenteossa, nuorten mukaan ottaminen lautakuntatyöskentelyyn

3.1.8.Tekninen toimi

- Yhtenäiskoulun saneeraaminen on saatu päätökseen muuten, mutta lasten liikuntamahdollisuuksia koulun piha-alueella parannetaan erilaisilla liikuntapaikoilla ja -välineillä, jotka rakennetaan kesän 2014 aikana.

3.1.9. Seurakunta

- Jatkuvuus etsivä nuorisotyö -hankkeelle.

3.1.10. Poliisi

- Kaikki sellaiset esille tulevat vihjeet tai tiedot, jotka koskevat poliisin toimivaltaan kuuluvia asioita tuotaisiin poliisin tietoon, jotta poliisi voisi puuttua asioihin ajoissa.

4. Suunnitelman seuranta ja arviointi

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on keskeinen seurannan ja arvioinnin väline. Toukokuussa 2015 ja 2016 tarkistetaan ja arvioidaan voimassa olevaa hyvinvointisuunnitelmaa eli lastensuojelusuunnitelmaa.

5. Yhteenveto lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun nykytilasta ja kehittämisestä

Lasten terveen kasvun ja hyvinvoinnin turvaaminen on tärkeä sijoitus tulevaisuuteen. Väestön ikääntyminen ja ikärakenteen muutos asettavat haasteen ja huolen syntyvyydestä, johon vaikuttaa perheiden tilanne ja lapsiperheiden palvelut. Työelämän haasteet ja toimeentulon vaikeudet heijastuvat lasten asemaan. Kodit sekä vanhemmat ovat lasten terveen kasvun kannalta avainasemassa, joten palvelujärjestelmän keskeisenä tehtävänä on perheiden tukeminen ja hyvinvointipalveluiden tulee edistää tervettä kehitystä ja kehityksellinen tuki tulee antaa lapselle ja ympäristölle. Palveluiden tulee edistää terveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä ongelmiin tulee puuttua varhain. Esimerkiksi päihteidenkäytön vähentäminen on Joutsassa yksi keskeisemmistä tavoitteista.

Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin. Lastensuojelun palvelujärjestelmällä vastataan lastensuojelun tarpeisiin. Lastensuojelua on lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteutetaan tekemällä lastensuojelutarpeen selvitys ja asiakassuunnitelma sekä järjestämällä avohuollon tukitoimia. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat myös lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto.

Lastensuojelun lisäksi kunta järjestää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ehkäisevää lastensuojelua silloin kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevää lastensuojelua on tuki ja erityinen tuki, jota annetaan esimerkiksi opetuksessa, nuorisotyössä, päivähoidossa, äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lapsen hoidon ja tuen tarve on selvitettävä kun lapsen vanhempi, huoltaja tai muu lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaava henkilö saa päihdehuolto- tai mielenterveyspalveluja.

Lastensuojelulain toteuttamiseen tulee varata riittävät resurssit ja palveluiden painopisteen tulee suuntautua ennaltaehkäisevään työhön. Joutsassa lisäresursseja tarvitaan sosiaalityöhön, josta voidaan hoitaa myös koulukuratiiviset palvelut. Hyvinvointisuunnitelmaa tehtäessä

useammalta taholta on tullut toive saada Joutsaan erityisnuorisotyöntekijä ja kotiapua pikkulapsiperheisiin.

Mielenterveyspalveluiden lisääntynyt tarve kanavoituu erikoissairaanhoidon, samoja asiakkaita on lastensuojelussa ja erityisopetuksessa. Yhteinen palvelujen kehittäminen on välttämätöntä ja erityispalveluiden tulee olla peruspalveluiden tukena.

Lastensuojelussa ja lasten mielenterveyspalveluissa sosiaali- ja terveystoimen tulee tehdä läheisempää yhteistyötä. Mielenterveysyksikön ja lastensuojelun työntekijät tapaavat 1-2 kertaa kuukaudessa yhteistyötiimissä ja asiakkaita pyritään tapaamaan työpareittain, jolloin mielenterveysyksikön työntekijä ja lastensuojelun sosiaalityöntekijä tai perhetyöntekijä toimii työpareina.

Liitteessä 1 on yhteenvetona hyvinvointisuunnitelman painopistealueet ja kehittämisteemat sekä yksityiskohtaiset toteuttamisehdotukset.

LIITE 1 Yhteenveto Joutsan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta 2013-2016

Tavoitteena on luoda Joutsasta viihtyisä, turvallinen ja haluttu asuinpaikka.

Painopistealueet	Kehittämisteemat/-haasteet	Kehittämisen toteutus (vastuu, aikataulu ja resurssit)
<p><i>Varhainen ennakointi peruspalveluissa</i></p> <p><i>Moniammatillisen yhteistyön tehostaminen</i></p> <p><i>Osallisuuden vahvistaminen</i></p> <p><i>Syrjäytymisen ehkäisy</i></p> <p><i>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen</i></p>	<p><u>Neuvola</u></p> <p>Resurssien suuntaaminen ennaltaehkäisevään työhön (THL:n antama ohje).</p> <ul style="list-style-type: none"> • ☐ Tarvitaan paikallisesti tarjottava mahdollisuus vanhemmuuden tukemiseen ja ongelmien hoitoon varhaisessa vaiheessa. • ☐ Parisuhteen vahvistaminen perheissä, tukipalvelujen järjestäminen paikallisesti • ☐ Vanhempana Vahvemmaksi -ryhmien toteuttaminen jatkuvasti • ☐ Neuvokas Perhe -menetelmän päättäväinen jatkaminen. <p><u>Varhaiskasvatus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Laadukas varhaiskasvatus – Toimiva yhteistyö perheiden ja muiden tahojen kanssa – Tiedonsiirron toimivuus – Hyvinvoivat työntekijät – Ammatillisuus – Myönteinen imago – Riittävät varhaiskasvatuspalvelut myös sivukylille. 	<p><i>Huom! Lisäys lastensuojelulakiin 1.1.2011. Kunnan järjestettävä sosiaalityöntekijän esittämät palvelut lastensuojelun asiakkaille. Palvelujen antamisesta tehdään erillinen päätös.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Neuvolan resurssien tarkistaminen: Ennaltaehkäisevän perhetyöntekijän saaminen välttämätöntä. • Perheisiin tehtävät kotikäynnit ja apu • Ryhmäneuvola: Perhevalmennuksen jatkuminen vertaistukitoiminnan muodossa vauva- ja pikkulapsi-iässä: Pikkulasten vanhempien ryhmien kehittäminen. <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyön lisääminen lasten vanhempien kanssa • Oppilashuoltoryhmän toiminnan jatkaminen ja kehittäminen • Avointa ph-toimintaa yhteistyössä kunnan, srk:n ja kolmannen sektorin kanssa.

Painopistealueet	Kehittämisteemat/-haasteet	Kehittämisen toteutus (vastuu, aikataulu ja resurssit)
-------------------------	-----------------------------------	---

<p>Peruspalvelujen turvaaminen</p> <p>Psykososiaalisten palveluiden kehittäminen</p> <p>Huolen puheeksiottaminen</p> <p>I huolen kartoitus</p> <p>”Matalan kynnyksen periaate”</p>	<p><u>Koulu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Yläkoulun jälkeen oikean koulutustien löytyminen • Työpaja tms. niille, joille ei löydy heti opiskelupaikkaa/jotka ovat keskeyttäneet opinnot • TET -paikkojen löytyminen • Koulujen ja järjestöjen yhteistyö syrjäytymisen ehkäisyssä • Oppilashuolto lukiossa <p><u>Psykologi ja kouluterveydenhuolto</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kouluterveyskyselyn hyödyntäminen laadittaessa hyvinvointisuunnitelmaa ja kunnan palvelustrategiaa • Koulupsykologityön määrittely kunnassa <p><u>Terveyskeskuspsykologi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteiskunnan ulkopuolelle joutuneiden nuorten kehityspolkujen muuttamisen tavoite -syrjäytymisen ehkäiseminen • Vanhemmuuteen vaikuttaminen jo varhaisessa vaiheessa 	<ul style="list-style-type: none"> • yläkoululaisten koulumotivaation lisääminen • jälki-istuntojen määrän vähentäminen • jopo- toiminnan sekä TET -jaksojen hyödyntäminen motivoinnissa • eriyttäminen ja oppimateriaalit motivaation herättäjinä • pienryhmäopiskelu ja oppimissuunnitelmien laatiminen opiskelun tukena • oppilaiden mahdollisuus vaikuttaa: oppilaskunnan perustaminen • Koulupsykologi- ja kuraattoripalveluiden lisääminen • Jyväskylän perheneuvolalta ostetaan jatkossakin perheneuvolapalveluita. <ul style="list-style-type: none"> • Neuvokas perhe -menetelmän jatkaminen • Seututerveyskeskuksessa käyttöön otettu Sydänliiton menetelmä -jatkaminen ja kehittäminen • Harrastekalenteri kunnan alueella tarjottavista palveluista kunnan kotisivulle • Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman näkyminen kunnan kotisivuilla. <ul style="list-style-type: none"> • Resurssien lisääminen perheiden tukemiseen ja nuorten mielenterveyden tukemiseen • Pikkulasten vanhemmille suunnattu ryhmätoiminta.
--	--	--

Painopistealueet	Kehittämisteemat/-haasteet	Kehittämisen toteutus (vastuu, aikataulu ja resurssit)
Nuorisotakuu	<p><u>Vapaa-aikatoimi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Harrastustilojen monipuolisuus <p><u>Hankkeet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Monipuolisen toiminnan takaaminen nuorille <p><u>Seurakunta</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ne lapset ja nuoret, jotka eivät ole aktiivisia itse tulemaan ja osallistumaan (tai keitä ei tuoda) mutta kaipaisivat tekemistä ja huomioiduksi tuleamista. <p><u>Vapaaehtoiset, yhdistykset, mm. MLL, 4H-kerho, urheiluseurat</u></p> <p><u>Lastensuojelu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Lastensuojelussa säilyvät vähintään nykyiset pätevien sosiaalityöntekijöiden resurssit <p><u>Mielenterveys- ja päihdepalvelut</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyön kehittäminen toimijoiden välillä • Resurssit perheiden tukemiseen ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Etsivän nuorisotyön hankkeen jatkuminen kaudelle 1.11.2014-30.10.2015. • Lasten kesätoiminta kesäksi 2015 • Nuorten työpajahankkeen jatkaminen ja kehittäminen • Nuorten starttipajatoiminnan jatkaminen ja kehittäminen • Pyritään säilyttämään nykyiset palvelut ja turvaamaan toimintojen jatkuvuus (esim. partio, leirit) • Työparin saaminen lastensuojelun perhetyöntekijälle • Keski-Suomen sairaanhoitopiiri tuottaa erikoissairaanhoidon palvelut sekä mielenterveys- ja päihdepalvelut • Lastenpsykiatristen palveluiden jalkauttaminen perheisiin ja konsultaatiopalveluiden ja muiden neuvotteluiden

	nuorten mielenterveyden tukemiseen	mahdollistaminen videoneuvotteluin
Painopistealueet	<u>Kehittämisteemat/-haasteet</u>	Kehittämisen toteutus (vastuu, aikataulu ja resurssit)
	<p><u>Opinto-ohjauksen ja oppilashuollon haasteita</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Oikean opiskelupaikan löytäminen jatko-opintoihin ohjaamisen haasteena • Järkevien TET-paikkojen löytäminen • Nivelvaihtein tärkeys, siirtyminen alakoulu-yläkoulu-2. aste. <p><u>Erytisopetuksen haasteita</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Poikien parempi viihtyvyys yläkoulussa - jälki-istuntojen kasautumisen välttäminen • Kolmiportaisen tuen järjestäminen, opettajien sitoutuminen aktiivisiksi toimijoiksi • Lomautusten ja säästöpainneiden vaikutus • opetuksen eriyttäminen ja opetusryhmien pienentämismäärärahojen tehokkaan käytön varmistaminen • Uusi OPS ja uuden oppilashuoltolain tuomat muutokset oppilashuoltotyön rakenteessa sekä toimintatavoissa • Avustajaresurssin riittävyys ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Jatkuvuus etsivän nuorisotyön hankkeelle • Jatkossa TET-jaksot voisivat olla kahdessa erässä - suosituimpiin paikkoihin pääsisi helpommin tutustumisjaksolle. • Erytisoppilaiden oppiaineiden yksilöllistäminen ajoissa • Erytisopettaja- ja avustajaresurssia ei saa vähentää • Mahdollisuus siirtää oppilas tarvittaessa myös erityiskouluun • Uuden toimintakulttuurin luominen koko yhtenäiskoululle siirryttäessä samaan pihapiiriin esikoululaisista lukiolaisiin • Pihan rakentaminen viihtyisäksi ja liikunta- ja leikkimismahdollisuuksien tarjoaminen koululaisille piha-alueilla •

	koulutetun henkilöstön saatavuus <ul style="list-style-type: none"> • Oppilasaineksen haastavuus 	
Painopistealueet	Kehittämisteemat/-haasteet	Kehittämisen toteutus (vastuu, aikataulu ja resurssit)
	<u>Opinto-ohjauksen ja oppilashuollon haasteita lukiossa</u> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilashuollon tukipalveluiden saavutettavuus myös jatkossa • Jatko.opintoihin hakeutumisen muuttuminen ja jatko-opintopaikkojen väheneminen • Luki- ja oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja tukimuotojen tarjoaminen lukiolaisille • Yhteistyö paikallisten yrittäjien kanssa -työllistyminen kotipaikkakunnalle • Etsivän nuorisotyön tuki vielä paikkaansa etsiville lukiolaisille. <u>Kehitysvammaiset ja vammautuneet lapset ja nuoret</u> <ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuraattori- ja psykologipalveluiden jatkuvuus ja resurssit lukio-oppilaiden palveluihin • Etsivän nuorisotyön jatkuvuus

LIITE 2. Muistiot

MUISTIO 30.1.2014

PAIKKA: Valtuustosali

OSALLISTUJAT: Aila Niinikoski, Leena Seppälä, Heidi Rautio, Rauno Simo
Kari Kosunen, Jeni Pynnönen, Ritva Lahtinen, Janne Pajunen,
Päivi Boualem

Kaikki kutsutut eivät päässeet paikalle ja osa ilmoitti, että suunnitelman laatimisessa mukana oleminen ei ole heidän näkökulmastaan tarpeen. Jatkossa kutsutaan lasten neuvolan ja äitiysneuvolan terveydenhoitajat.

Aila Niinikoski avasi palaverin ja kertoi, että Lasten ja nuorten hyvinvointi suunnitelma tulee saada valmiiksi kevään aikana. Valmis suunnitelma viedään kunnanhallitukseen ja kunnanvaltuustoon.

Varhainen puuttuminen ja syrjäytymisen ehkäisy ovat päätavoitteita suunnitelman laatimisessa. Varhaisen puuttumisen lähtökohtana tulisi olla mm. neuvola toiminnan tehostaminen ja riski perheiden tunnistaminen. Tähän asiaan palataan tarkemmin seuraavassa palaverissa, jonne kutsutaan neuvolan terveyden hoitajat.

Poliisin edustaja Jeni Pynnönen kertoo lähipoliisi toiminnasta. Se sisältää mm. vierailuja päivähoitossa ja kouluilla. Tästä Pynnönen tekee lyhyen selvityksen ja toimittaa sen Niinikoskelle.

Kosunen ja Pajunen laativat yhteistyössä Nuorten työpaja ohjaajan Riikka Huuskon kanssa selvityksen nuorten osalta. Kosunen ehdottaa, että myös nuorten oma mielipide olisi syytä ottaa huomioon. Kosunen ja Pajunen selvittävät nuorten mielipidettä suunnitelman valmistelu vaiheessa.

Kouluterveyskyselyä hyödynnetään suunnitelmassa. Suunnitelman laatimisen kannalta on tärkeää kuulla myös neuvolan ja koulun kanta suunnitelman kannalta keskeisiin huolenaiheisiin.

Lasten ja nuorten hyvinvointi suunnitelma laaditaan viranomaisvoimin niin, että kaikki osallistuvat tahot laativat omasta alueestaan selvityksen ja sosiaalipuolella nämä kootaan kokonaiseksi suunnitelmaksi.

Kutsutaan seuraavat henkilöt:

Eija Lavia, Merja Sivanne, Aila Niinikoski, Leena Seppälä, Heidi Rautio, Rauno Simo,
Kari Kosunen, Jeni Pynnönen/Eero Mällönen, Ritva Lahtinen, Janne Pajunen

Seuraava kokoontuminen tiistaina 11.3.2014 klo 10:00 Valtuustosali

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA
MUISTIO 11.3.2014

PAIKKA: Valtuustosal

OSALLISTUJAT: Leena Seppälä, Rauno Simo, Kari Kosunen, Janne Pajunen, Merja Sivanne, Heidi Rautio, Sanna Pienmäki, Virpi Koskela, Annukka Bågman, Annikki Lehto ja Päivi Boualem.

Leena Seppälä avaa kokouksen. Kokouksen tarkoituksena on suunnitelman laatimiseen osallistuvien osa-alueiden kartoittaminen ja tavoitteiden asettaminen.

Edelliseen suunnitelmaan kirjatut tavoitteet ovat osittain tai suurelta osin toteutuneet mm. koulukuraattorin palveluita on saatu järjestettyä Joutsan koululle. Yhtenäiskoulun kuraattorina toimii Leena Seppälä ja Kurkiauran koululla käy Päivi Boualem. Myös erityisnuorisotyöntekijä saatiin kuntaan. Lapsiperheiden kotipalvelu työntekijän palkkaaminen ei ole toteutunut. Lapsiperheiden kotipalvelua on tästä syystä järjestetty tarvittaessa vanhustenhuollon puolelta. Myös lyhytaikaisesti tehtävässä oli henkilö palkattuna osa-aikaisesti.

Toimintaterapia palvelut toteutuvat ilmeisen hyvin Joutsassa. Puheterapia palveluihin on tulossa lisäystä. Perheneuvolan palvelut ovat säilyneet ennallaan. Joutsassa työskennellään 1krt/kk ja lisäksi aikoja on mahdollista varata Jyväskylään.

Parisuhde- ja vanhemmuustyöhön tarvitaan tukea ja resursseja. Erityisesti neuvolan ja erityispalveluiden väliin olisi hyvä saada jotain palvelua tarjolle. Esimerkiksi nuorisotyön hankkeet voisi vastata tähän tarpeeseen.

Vanhempien antama malli pelaamisen ja muun median käytössä on merkittävä. Tästä syystä vanhempien asenteisiin vaikuttaminen on keskeinen väylä vaikuttaa lasten ja nuorten pelaamisesta koituviin ongelmiin.

Koulun näkökulmasta edellisessä suunnitelmassa laaditut tavoitteet ovat toteutuneet. Esimerkiksi oppilashuollon järjestäminen lukiolaisille on toteutunut. Kari Kosunen kertoo, että liikuntatilat sekä nuorisotila toimivat suunnitellusti. Kesällä Uimala on lasten ja nuorten kovassa käytössä ja siellä on valvontaa järjestetty. Yleisliikuntakerho oli kokeilussa, mutta se ei saanut suurta kannatusta. Bänditila on suunnitteilla ja siitä on hakemus laitettu Opetus- ja kulttuuriministeriölle. Myös koulunpiha ja sen monitoimikentät ovat lasten ja nuorten vapaassa käytössä.

Leivonmäellä Kurkiauran koululla opettaja vetää koululaisille liikuntakerhoa koulun jälkeen. Ja se on saavuttanut suuren suosion.

Vanhemmuuden ja parisuhteen vahvistaminen nousevat keskeiselle sijalle. Ja tähän toivotaan tehostusta äitiysneuvolan puolelta. Neuvolan näkökulmasta perhetyöntekijälle olisi tarvetta tueksi neuvolan työhön. Perhevalmennukselle olisi hyvä saada jatkoa ryhmätoiminnan avulla. Yksi mahdollisuus on järjestää ryhmätoimintaa kunnan omien työntekijöiden yhteistoimin. Tällöin ryhmän vetovastuu jakautuisi useamman työntekijän kesken esim. psykologi, sosiaalityöntekijät ja perhetyöntekijä voisivat vetää ryhmää. Tavoitteeksi asetetaan tällaisen ryhmätoiminnan järjestäminen.

Sosionomi opiskelija Annukka Bågman on ollut mukana MLL toiminnassa Toivakassa ja kertoo selvittävänsä yhdistyksen mahdollisuuksia järjestää ryhmämuotoista toimintaa Joutsassa. Jatkuvuuden kannalta työntekijä vetoinen ryhmä olisi pidempiaikainen ratkaisu.

Päivähoito on kokenut muutoksia muuton myötä. Uudet päiväkodin nimi (Rölli on nyt Koivukuja) ja osoitetiedot päivitetään tulevaan suunnitelmaan. Päivähoitoon on saatu erityislastentarhanopettaja. Varhaiskasvatus suunnitelma on myös päivitetty. Päivähoito näkee omiksi kehitystarpeikseen asiakas perheiden kanssa tehtävän yhteistyön. Päivähoito paikkojen suhteen tilanne on melko hyvä tällä hetkellä.

Seuraava kokous 9.4.2014 klo 14:00 Valtuustosalii

LIITE 3 Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, Kouluterveys 2013: Joutsan kuntaraportti

Kouluterveyskysely tuottaa runsaasti tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, koetusta terveydestä, terveystottumuksista sekä oppilas- ja opiskelijahuollosta. Kyselyyn vastaavat peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaat sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Ammatillisissa oppilaitoksissa kyselyyn osallistuvat nuorten opetussuunnitelmaperusteiseen ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevat. Vertailukelpoista tietoa on kerätty peruskouluissa vuodesta 1996, lukioissa vuodesta 1999 ja ammatillisissa oppilaitoksissa vuodesta 2008 alkaen.

Vuonna 2013 Kouluterveyskyselyn aineistonkeruussa tapahtui suuria muutoksia. Kysely toteutettiin ensimmäistä kertaa yhtä aikaa koko maassa. Tämän vuoksi kyselyä ei toteutettu lainkaan vuonna 2012. Vuoteen 2011 saakka kysely tehtiin parillisina vuosina Etelä-Suomessa, Itä-Suomessa sekä Lapissa ja parittomina vuosina muualla Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla. Toinen merkittävä muutos oli kyselylomakkeen muuttaminen sähköiseksi ammatillisissa oppilaitoksissa. Peruskouluissa ja lukioissa käytettiin edelleen paperista kyselylomaketta.

Vuonna 2013 uudistettiin myös joitakin kysymyksiä. Kyselylomakkeen uudistuksessa kuultiin useita terveyden ja hyvinvoinnin asiantuntijoita, oppilaitosten edustajia sekä myös nuoria itseään. Ensimmäistä kertaa saadaan tietoa koulumatkoista, turvavälineiden käytöstä liikenteessä, vapaa-ajalla tapahtuneista tapaturmista sekä seksuaalisuuteen liittyvästä käyttäytymisestä internetissä. Nuorten perheestä ja asumisesta kysytään aikaisempaa yksityiskohtaisemmin ja nuorten mielialaa kartoitetaan monipuolisemmin. Tarkemmat tiedot kyselystä ja kyselylomakkeet ovat Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) internetsivuilla.

Kouluterveyskyselyyn vastasi vuonna 2013 yhteensä 182 864 nuorta: 99 478 peruskoulun yläluokka-laista, 48 610 lukiolaista ja 34 776 ammattiin opiskelevaa. Kouluterveyskyselyn kunta- ja opetuspistekohtaiset tulokset lähetetään tulokset tilanneille kunnille. Kuntakohtaisen raportoinnin lisäksi tuloksia esitellään valtakunnallisesti ja alueellisesti tutkimusraporteissa, THL:n internet-sivuilla, Kouluterveyspäivillä ja alueellisissa seminaareissa. Lisäksi keskeisiä kunta-, seutukunta- ja maakuntakohtaisia indikaattoreita voi tarkastella THL:n ylläpitämässä tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANetissä.

Tässä raportissa esitellään peruskoulun yläluokkalaisten ja lukiolaisten tulokset. Ammattiin opiskelevien tulokset raportoidaan erillisessä raportissa niissä kunnissa, joissa on ammatillisia oppilaitoksia. Kunnan tulokset kuvataan keskeisten indikaattoreiden kautta ja tärkeimmät tulokset tiivistetään ilon- ja huolenaiheiksi. Raportin alussa kerrotaan, miten kyselyn tuloksia voi käyttää hyödyksi kunnassa ja oppilaitoksissa. Lopuksi kerrotaan Kouluterveyskyselyn ajankohtaisista tuloksista koko valtakunnan tasolla.

ILON- JA HUOLENAIHEET

Seuraavassa esitellään tiivistetysti ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013. Mukaan on valittu merkittävät kahden viimeisimmän kyselyvuoden välillä ja pidemmällä aikavälillä tapahtuneet muutokset. Muutoksia ei esitetä tärkeysjärjestyksessä. Lisäksi on kerrottu, jos ilmiön esiintyvyys kunnassa on kokonaisluvaksi pyöristettynä nolla prosenttia.

Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla

ILONAIHEET

Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen

- Vanhempien työttömyys vähentyi
- Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan
- Koulutapaturmat vähentyivät
- Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi
- Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi
- Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi

Muutokset pidemmällä aikavälillä

- Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi

Ilon- ja huolenaiheet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla

ILONAIHEET

Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen

- Läheiset ystävyssuhteet yleistyivät
- Koulun fyysiset työolot koettiin paremmiksi
- Koululounaan syöminen päivittäin lisääntyi
- Hampaiden harjaamistottumukset paranivat
- Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla lisääntyi
- Ruutuaika arkipäivisin vähentyi
- Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi
- Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi
- Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi

Muutokset pidemmällä aikavälillä

- Koulun fyysiset työolot koettiin paremmiksi

Näiden esiintyvyys hyvin pieni (alle 0,5 %) vuonna 2013

- Päivittäin vähintään kaksi oiretta

HUOLENAIHEET

Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen

- Koulun fyysiset työolot koettiin puutteellisemmiksi
- Koulun työilmapiiri heikkeni
- Koulutyön määrä koettiin yleisemmin liian suureksi
- Opiskeluun liittyvät vaikeudet lisääntyivät
- Koulukiusatuksi joutuminen lisääntyi
- Viikoittain koettu päänsärky yleistyi
- Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla vähentyi
- Päivittäinen tupakointi lisääntyi
- Huumeekokeilut lisääntyivät

HUOLENAIHEET

Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen

- Vanhempien tupakointi lisääntyi
- Vanhemmat tiesivät huonommin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan
- Perheen yhteinen ateriointi iltaisin vähentyi
- Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat lisääntyivät
- Fyysistä uhkaa koettiin yleisemmin
- Koulun työilmapiiri heikkeni
- Koulutyön määrä koettiin yleisemmin liian suureksi
- Opiskeluun liittyvät vaikeudet lisääntyivät
- Humalajuominen lisääntyi

NUORTEN HYVINVOINTI KOULUTERVEYSKYSELYN MUKAAN - OTTEITA VALTAKUNNALLISISTA TULOKSISTA

Tässä Kouluterveyskyselyn kuntaraportissa esitetään tulokset kuntakohtaisesti ja niitä verrataan maa-kunnan ja koko maan tuloksiin. Kokonaisuudessaan valtakunnalliset tulokset julkaistaan internet-sivuilla www.thl.fi/kouluterveyskysely. Sivulla on myös vinkkejä tulosten hyödyntämiseen. Tarkempi seurantaraportti valtakunnallisista tuloksista vuosilta 2000-2013 julkaistaan keväällä 2014.

Kouluterveyskyselyn lomaketta on uudistettu säännöllisesti vuosien varrella. Tavoitteena on tuoda lomakkeeseen mukaan ajankohtaisia hyvinvoinnin kannalta tärkeitä aiheita ja samalla säilyttää suuri osa kysymyksistä ennallaan seurantatiedon turvaamiseksi. Vuonna 2013 uudistettiin erityisesti mielenterveyteen, seksuaaliterveyteen, liikenneturvallisuuteen, koulumatkaan, nukkumiseen ja perhetaustaan liittyviä kysymyksiä.

Tässä raportin osiossa käsitellään tarkemmin Kouluterveyskyselyn valtakunnallisia tuloksia: tärkeimpiä ajankohtaisia asioita, merkittävimpiä muutoksia nuorten hyvinvoinnissa sekä uusia kysymyksiä.

Suurin osa nuorista asuu yhdessä äidin ja isän kanssa

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin vastaajien perhetaustaa aiempaa tarkemmin. Äidin ja isän kanssa asuu noin 70 prosenttia peruskoululaisista ja lukiolaisista sekä puolet ammattiin opiskelevista. Kahdessa kodissa tai perheessä ilmoitti asuvansa noin neljäsosa peruskoululaisista ja ammattiin opiskelevista sekä viidesosa lukiolaisista. Tulokset ovat samansuuntaisia valtakunnallisten tilastojen ja aikaisemman tutkimuksen kanssa. Lasten ja nuorten terveysseurantatutkimuksen (LATE) mukaan noin joka neljännen nuoren vanhemmat ovat eronneet ja osa eroperheiden lapsista tapaa harvoin isäänsä. Maahanmuuttajien osuus on kasvanut Suomessa ja maahanmuuttajanuorten terveyttä on alettu tutkia tarkemmin viime vuosina. Kouluterveyskyselyllä saatiin tänä vuonna kattavasti tietoa vastaajien ja heidän vanhempiansa syntymämaista. Suurin osa (yli 90 %) Kouluterveyskyselyyn vastanneista nuorista ja heidän vanhemmistaan on syntynyt Suomessa ja yli puolet ilmoitti asuneensa samalla paikkakunnalla koko ikänsä. Muista syntymämaista yleisin on Venäjä tai entinen Neuvostoliitto, vanhemmilla lisäksi Ruotsi. LATE-tutkimuksen mukaan lähes kymmenesosassa lapsiperheistä puhutaan useampaa kuin yhtä kieltä.

Syrjäytymisen taustalla on useita tekijöitä

Kouluterveyskyselyyn vastanneista peruskoululaisista 16 prosenttia, lukiolaisista 13 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 24 prosenttia ilmoitti, että äidillä tai isällä ei ole peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Peruskoululaisista ja lukiolaisista noin neljäsosan ja ammattiin opiskelevista noin kolmasosan vanhemmista vähintään toinen on ollut työttömänä tai lomautettuna vuoden aikana. LATE-tutkimuksen mukaan joka neljännessä lapsiperheessä tulojen ei koeta riittävän elämiseen.

Aiempien tutkimusten mukaan syrjäytymiseen liittyvät ongelmat voivat periytyä vanhemmilta lapsille. Vanhempien taloudelliset ja terveydelliset vaikeudet lisäävät lasten koulunkäyntiin ja mielenterveyteen liittyviä ongelmia sekä huostaanottojen riskiä. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten vanhemmat ovat heikommin koulutettuja, yleisemmin työttömiä ja heillä on yleisemmin toimeentulovaikeuksia.

Nuorten hyvinvointiongelmat voivat kasautua. Nuoren perhetaustaan, käyttäytymiseen tai koulunkäyntiin liittyvien tiettyjen riskitekijöiden kasautuminen ennakoii koulutuksen

keskeyttämistä. Koulu-terveyskyselyyn vastanneista neljällä prosentilla oli vähintään kymmenen tällaista riskitekijää. Ammatillisen koulutuksen keskeyttää yhdeksän prosenttia ja lukiokoulutuksen neljä prosenttia nuorista. Nuorilla, joilla ei ole peruskoulun jälkeistä tutkintoa, on muita nuoria yleisemmin mielenterveyden häiriöitä, toimeentulo-ongelmia ja tuomioita rikoksista. Noin viisi prosenttia alle 30-vuotiaista on syrjäytyneitä koulutuksesta ja työelämästä. Kaksi kolmesta syrjäytyneestä on miehiä ja lähes joka neljäs vieraskielisiä.

Syrjäytymiseen on pyritty puuttumaan erilaisin keinoin. Esimerkiksi nuorisotakuulla halutaan turvata nuorille koulutus-, työkokeilu- tai työpajapaikka tai varsinainen työpaikka kolmen kuukauden sisällä työttömäksi joutumisesta. Valtakunnallisten toimenpiteiden lisäksi syrjäytymistä ehkäistään erilaisilla hankkeilla ja menetelmillä. Toimiva lapsi japerhe -työmenetelmällä tuetaan lasten hyvinvointia ja ehkäistään yli sukupolvien siirtyviä ongelmia. Helsingin kaupungin ammatillisissa oppilaitoksissa on kehitetty uudenlainen opiskelijahuollon malli, arkiohjaus. Arkiohjauksen tavoitteena on saada opiskelija, joka on vaarassa keskeyttää opintonsa, sitoutumaan opintoihinsa ja valmistumaan ammattiin.

Helsingin kaupunki. Opetusvirasto. Arkiohjaus opiskelijan tukena -oppaassa kuvataan hankkeessa kehitetty arkiohjauksen malli.

<http://www.hel.fi/static/opev/virasto/Armiopas2013.pdf>

Otan osaa?

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin osittain uudistetuilla kysymyksillä oppilaiden ja opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksia koulussa ja osallistumista koulun eri toimintoihin. Tulokset osoittavat, että kehitys on ollut myönteistä monelta osin. Enemmistö nuorista kokee, että he uskaltavat ilmaista oman mielipiteensä luokassa ja että opettajat rohkaisevat heitä siihen. Koulussa kuulluksi tuleminen on parantunut merkittävästi peruskoulussa ja toisella asteella.

Tieto omista vaikuttamismahdollisuuksista koulussa on parantunut edellisestä aineistonkeruusta peruskoulussa ja toisella asteella. Peruskoulussa osallistuttiin yleisimmin koulun teemapäivien, juhlien, retkien ja leirikoulun järjestämiseen ja oppituntien järjestelyihin. Toisella asteella osallistuttiin yleisimmin oppituntien järjestelyihin. Silti 43 prosenttia peruskoululaisista ja ammattiin opiskelevista sekä 27 prosenttia lukiolaisista ilmoitti, ettei tiedä miten koulun asioihin voi vaikuttaa. Suomessa nuoret osallistuvat koulun toimintoihin selvästi muita Pohjoismaita harvemmin.

Lainsäädännön mukaan lasten ja nuorten tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Viime vuosina lapsi- ja nuorisopolitiikassa on myös erityisesti painotettu lasten ja nuorten osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja arjenhallinnan vahvistamista. Alhaisessa osallisuudessa ei aina ole kyse arkuudesta tai siitä, että oppilaiden aloitteellisuutta väheksyttäisiin kouluissa. Opettajien ja oppilaiden roolijako on kuitenkin edelleen varsin perinteinen, eikä keskustelua opetuksen sisällöistä, käytetyistä oppimateriaaleista tai oppitunneilla käsiteltävistä teemoista käydä aina riittävästi opettajien ja oppilaiden välillä.

Ravitsemusneuvonnan monet haasteet

Kouluterveyskyselyn mukaan moni nuori jättää jonkun päivän aterioista syömättä.

Peruskoululaisista 43 prosenttia, lukiolaisista 32 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 55

prosenttia ei syö aamupalaa joka arkipäivä. Hieman harvempi jättää väliin koululounaan ainakin yhtenä päivänä viikossa. Myönteistä kuitenkin on, että energiajuominen nauttiminen ja makeisten syöminen koulupäivän aikana on vähentynyt viime vuosina. Taustalla voi vaikuttaa esimerkiksi Karkiton koulu -kampanja.

Terveyden osalta huolestuttavaa on viime vuosina yleistynyt lasten ja nuorten lihavuus, johon on puututtu esimerkiksi lasten ja nuorten lihavuuden Käypä hoito -suosituksella. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan ylipaino on pysynyt viime vuosina lähes yhtä yleisenä: peruskoululaisista ja lukiolaisista joka kuudes sekä ammattiin opiskelevista joka viides on ylipainoinen. Terveystieteiden tutkimusten pohjautuvan tutkimuksen mukaan ylipainoisia oli yläkouluikäisistä noin neljännes. Ylipainon lisäksi huomiota tulisi kiinnittää myös mielikuvaan omasta vartalosta. Kouluterveyskyselyn mukaan 30-36 prosenttia pojista ja 37-47 prosenttia tytöistä ei kokenut omaa painoaan sopivaksi.

Uutta tietoa nuorten liikkumisesta ja koulumatkoista

Liikunnan harrastaminen näyttäisi Kouluterveyskyselyn mukaan lisääntyneen viime vuosina. Hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla tunnin tai enemmän viikossa harrastaneiden osuudet ovat kasvaneet kaikissa ikäluokissa. Liikuntamäärät ovat silti suurella osalla alle suositusten. Liikuntaa kouluissa ja koulumatkoilla on yritetty lisätä esimerkiksi peruskoulujen Liikkuva koulu -hankkeen avulla. Tulevaisuudessa perusopetuksen 5. ja 8. luokan oppilaiden fyysistä toimintakykyä tullaan seuraamaan valtakunnallisesti Move!-järjestelmän avulla.

Kouluterveyskyselyssä kysyttiin vuonna 2013 ensimmäistä kertaa koulumatkasta. Pisin koulumatka on ammattiin opiskelevilla, joista yli 10 kilometrin matka kouluun on noin 40 prosentilla. Lukiolaisista joka neljännellä ja peruskoululaisista joka viidennellä koulumatka on yli 10 kilometriä. Peruskoululaisista ja lukiolaisista noin 40 prosenttia sekä ammattiin opiskelevista kolmannes käveli tai pyöräili edestakaisella koulumatkalla 10-30 minuuttia ympäri vuoden.

Liikenneturvavälineiden käyttöön liittyvät tulokset olivat vaihtelevia. Pyöräilevistä nuorista kypärää käyttää yleensä aina vain kymmenisen prosenttia. Pelastusliivien ja heijastimien käytössä on niin ikään puutteita. Turvavyötä autossa käyttää peruskoululaisista ja ammattiin opiskelevista kahdeksan kymmenestä, lukiolaisista lähes jokainen. Tytöt käyttävät kaikkia turvavälineitä poikia useammin lukuun ottamatta pyöräilykypärää.

Vaikka nuorten liikennekuolemat ja loukkaantumiset ovat vähentyneet viime vuosina, silti joka kolmas tieliikenteessä vahingoittunut on nuori. Useimmin onnettomuudet tapahtuivat henkilöautossa oleville, mutta myös mopoilijoille. Nuorten kuljettajien, erityisesti miesten, liikenneturvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota. Mahdollisuus tähän on paitsi opetuksen myös erilaisten kampanjoiden avulla.

Moni nuori nukkuu liian vähän

Kouluterveyskyselyn mukaan nuoret menevät arkisin nukkumaan yleisimmin noin kello 22.30-23 välillä. Yleensä ammattiin opiskelevat heräävät arkisin viimeistään noin seitsemän aikaan ja perus-koululaiset ja lukiolaiset noin puoli tuntia myöhemmin. Tytöt heräävät poikia aikaisemmin. Tyypillisesti nuoret nukkuvat 7,5-8,5 tuntia arkiöisin. Sitä lyhyemmät yöunet oli 15 prosentilla peruskoululaisista, 21 prosentilla lukiolaisista, 24 prosentilla ammattiin opiskelevista pojista ja 32 prosentilla ammattiin opiskelevista

tytöistä. Viikonloppuisin nukkumaan mennään yleisimmin aikaisintaan puoli kahdelta, moni tosin menee nukkumaan myös puoliltaöin. Vain joka viides nuori herää viikonloppuisin ennen yhdeksää.

Kyselyn mukaan neljäsosa peruskoululaisista, kolmasosa lukiolaisista ja viidesosa ammattiin opiskelevista kokee nukkuvansa tarpeeksi vain harvoin tai ei koskaan. Tytöt ovat poikia yleisemmin tätä mieltä. Tutkimusten mukaan moni nuori nukkuu liian vähän etenkin kouluviikon aikana, koska nukkumaanmeno siirtyy nuoruusiässä myöhäisemmäksi ja kuitenkin kouluun pitää edelleen herätä yhtä aikaisin. Univelkaa nukutaan pois viikonloppuisin. Nuorten unirytmii vaihtelee arkipäivien ja viikonlopun välillä enemmän kuin aikuisilla tai lapsilla. Hyvään uneen liittyviä asioita voisi käsitellä esimerkiksi terveystiedon tunneilla.

Pojat vähentäneet rahapelaamista

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan säännöllinen rahapelien pelaaminen on pojilla vähentynyt huomattavasti. Tyttöillä se oli jo aikaisemmin harvinaista. Peruskoulun yläluokkien ja lukioiden pojista pelasi viikoittain rahapelejä enää joka kymmenes ja ammatillisten oppilaitosten pojista joka neljäs. Pelaamista on vähentänyt rahapeliautomaattien käytön kieltäminen alle 18-vuotiailta heinäkuussa 2011 ja muiden rahapelien pelaamisen kieltäminen noin vuotta aiemmin. Vuonna 2011 suosituimmat nuorten pelaamat rahapelit olivat rahapeliautomaatit ja raaputusarvat, netissä rahasta pelasi noin joka kymmenes nuori.

Peliongelmaisten nuorten määrä on pienentynyt viime vuosina. Nuorilla säännölliseen rahapelien pelaamiseen liittyvistä haitoista yleisimpiä ovat syyllisyyden ja häpeän tunteet sekä riidat vanhempien ja kavereiden kanssa. Joka kymmenennellä rahapelejä pelaavalla nuorella pelaaminen vaikuttaa vuorokausirytmiiin. Enemmistö nuorista luulee ikäistensä pelaavan enemmän rahapelejä kuin he itse, mikä lisää sosiaalista painetta pelata. Siksi tämän harhakäsityksen purkaminen on tärkeää pelihaittojen THL - 2013 Kouluterveyskysely 2013 ennaltaehkäisyssä. Lisätietoa nuorten pelaamisesta ja pelihaittojen ehkäisystä on THL:n internet-sivuilla olevassa Nuoret pelissä - tietopaketissa.

Tupakan ja alkoholin käyttö vähentynyt

Tupakan ja alkoholin hankintaa sekä niiden käyttöä koskevissa Kouluterveyskyselyn tuloksissa näkyy valvonnan kiristyminen. Vuoden 2013 alusta lähtien kaupat ovat tarkastaneet alle 30-vuotiailta näyttävien iät heidän ostaessaan tupakkaa tai alkoholia. Entistä useampi nuori arvioi, että tupakan ja keskioluen tai siiderin ostaminen lähikaupoista, kioskeista ja huoltoasemilta on ikäisilleen erittäin vaikeaa. Lisäksi nuorten päivittäinen tupakointi on vähentynyt, mutta päivittäinen nuuskan käyttö on edelleen lisääntynyt pojilla.

Myös Nuorten terveystapatutkimuksen mukaan päivittäinen tupakkatuotteiden käyttö sekä tupakointikokeilut ovat vähentyneet. Tupakoinnin kokeiluikä ja aloittamisikä näyttäisivät siis siirtyneen myöhemmäksi. Sähkösavukkeen ja vesipiipun kokeilut ovat nuorilla yleisiä, mutta säännöllinen käyttö harvinaista. Koska ne edustavat monille nuorille uudenlaista houkuttelevaa tuotetta, niiden käytön yleisyyttä tulee seurata tarkkaan. Tärkeää on myös kertoa nuorille nuuskan terveyshaitoista ja sen aiheuttamasta voimakkaasta riippuvuudesta. Savuttomuuden edistämisestä on lisätietoa THL:n Tupakointi ja tupakoinnin lopettaminen -tietopaketissa.

Raittiiden osuus nuorista on kasvanut 2000-luvulla. Täysin raittiita on nykyisin puolet peruskoululaisista, neljäsosa lukiolaisista ja viidesosa ammattiin opiskelevista. Samalla viikoittain alkoholia käyttävien nuorten osuus on pienentynyt ja humalajuominen vähentynyt. Muutokset ovat samansuuntaisia Nuorten terveystapatutkimuksen kanssa. Huolestuttavaa on kuitenkin, että lähes joka kymmenes 15-16-vuotias joi viime juomakerrallaan niin paljon, että sammui. Tietoa alkoholinkäytön riskeistä tulee jakaa nuorille edelleen.

Nuorten asenteet huumeita kohtaan aiheuttavat edelleen huolta

Huumeita kokeilleiden osuudet alkoivat kasvaa vuonna 2008/2009, mutta nyt kasvu näyttää pääosin taittuneen. Poikkeuksena ovat peruskoulun yläluokkien pojat ja ammattiin opiskelevat tytöt, joilla kokeilut yleistyivät edelleen. Kansainvälisen ESPAD-kyselyn mukaan nuorten huumeikokeilut lisääntyivät Suomessa vuosina 2007-2011 ja olivat yleisempiä kuin Ruotsissa tai Norjassa. Huumeiden käyttöön liittyvien asenteiden ja mielikuvien muuttamiseen sekä riskitietoisuuden lisäämiseen tulisi nyt kiinnittää erityishuomiota. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan lukiolaisten asenteet näyttävät olevan tiukentumassa, mutta peruskoulun yläluokkalaiset ja ammattiin opiskelevat suhtautuivat kannabiskokeiluihin yhä myönteisemmin. Huolestuttavaa on myös, että nuoret arvioivat huumeiden hankkimisen entistä helpommaksi.

Ehkäisyn käytössä puutteita

Yhdynnässä olleiden nuorten ehkäisyn käytön yleisyydessä ei ole tapahtunut toivottavaa kehitystä 2000-luvun alkuun nähden. Kouluterveyskyselyn mukaan ilman ehkäisyä viimeisimmässä yhdynnässään on ollut peruskoulun yläluokkien pojista 18 prosenttia ja tytöistä 14 prosenttia. Toisella asteella luvut ovat lähes yhtä huolestuttavia: ammattiin opiskelevista pojista 13 prosenttia ja tytöistä 11 prosenttia sekä lukiolaispojista 8 prosenttia ja -tytöistä 6 prosenttia ei ollut käyttänyt viimeisimmässä yhdynnässään ehkäisyä. Yläkoululaisista miltei neljäsosa ja toisen asteen opiskelijoista joka kymmenes koki kondomien hankkimisen vaikeaksi.

Kondomin käyttö ei ole yleistynyt nuorten keskuudessa. Siksi huolenaiheena on seksitautien, etenkin klamydian, leviäminen. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan nuorilla on epätietoisuutta siitä, voiko kerran sairastetun seksitaudin saada uudestaan ja etenkin hiv-tietämys on laskenut huomattavasti. Tutkimusten mukaan nuoret itse toivovat monipuolista tietoa seksitautien tarttumisesta, aiheuttajista, esiintyvyydestä, seurauksista, testaamisesta, hoitokäytännöstä sekä selkeitä toimintaohjeita tilanteeseen, jossa nuori pelkää saaneensa tartunnan.

Uutta tietoa seksuaaliterveyteen liittyvästä internetkäyttäytymisestä ja häirinnästä

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin tänä vuonna ensimmäistä kertaa seksuaaliterveyteen liittyvää internetkäyttäytymistä. Seurusteluasioiden lisäksi seksuaalisuus ja seksiin liittyvät asiat askarruttavat nuoria. Tulosten mukaan tuntemattoman, muun kuin esimerkiksi terveydenhuollon ammattilaisen kanssa seksistä on keskustellut internetissä peruskoulun pojista miltei viidesosa ja tytöistä neljäsosa. Toisella asteella luvut ovat hieman korkeammat.

Kouluterveyskyselyn mukaan yli kymmenesosa peruskoulun yläluokkalaisista ja ammattiin opiskelevista oli seurustellut niin, etteivät he olleet tavanneet muulla kuin internetissä, lukiolaisista hieman harvempi. Lasten ja nuorten nettittuttavuuksia koskevan selvityksen

mukaan nuoret kokevat internetin parantavan mahdollisuuksia seurustelukumppanin löytymiseen. Kynnys aloittaa keskustelu tuntemattoman kanssa on matalampi ja moni nuori kokee itsensä rohkeammaksi, hyväksytyimmäksi ja hauskeemmaksi nettivuorovaikutuksessa kuin reaali maailman vastaavissa tilanteissa. Nettiturvallisuuteen ja yksityisyyden suojaan liittyviin asioihin tulee kuitenkin kiinnittää huomiota. Kouluterveys-kyselyn mukaan tytöistä 12-14 prosenttia ja pojista 15-16 prosenttia on kuvannut tai katsonut web-kameran avulla internetissä intiimejä kuvia. Omia tai toisen intiimejä kuvia internetissä muiden nähtäväksi on levittänyt alle viisi prosenttia.

Seksuaalinen häirintä ja väkivalta ovat edelleen yleisiä nuorten arjessa. Tytöistä seksuaalista häirintää on kokenut noin 60 prosenttia, pojistakin 33-46 prosenttia vaihdellen luokka-asteittain. Seksuaalista väkivaltaa, eli yhdyntään tai muunlaiseen seksiin painostamista tai pakottamista, rahan, tavarain tai päihteiden tarjoamista vastineeksi seksistä tai kehon intiimien alueiden koskettelua vasten tahtoa on kokenut yli viidesosa tytöistä, ammattiin opiskelevista tytöistä jopa kolmasosa. Pojista seksuaalista väkivaltaa on kokenut noin joka kymmenes. THL toteutti ”Mun kroppa. Mä päätän”-kampanjan, joka tarjoaa tapoja tuoda seksuaalinen väkivalta esiin asiallisesti ja hienotunteisesti nuoret huomioiden. Nuorten kanssa työskenteleville löytyy tukimateriaalia seksuaalisesta väkivallasta THL:n internetsivuilta.

HPV-rokote on vielä nuorille tuntematon

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin tänä vuonna ensimmäistä kertaa nuorten tietämystä papilloomia (HPV)-rokotteen suojasta. Kansallisessa rokotusohjelmassa oleva HPV-rokote ehkäisee kohdun-kaulan syöpää ja sen esiasteita estämällä papilloomavirustartuntoja⁴⁷. Kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista vain neljäsosa tiesi, että HPV-rokote suojaa kohdunkaulan syövältä. Noin kolmasosa tiesi, ettei HPV-rokote suojaa kaikilta seksitaudeilta. Viimeistään rokotusten yhteydessä nuorille tulisi tarjota tietoa HPV-rokotteen suojavaikutuksesta, mutta myös tietoa siitä, ettei se toimi yleisenä rokotteenä seksitauteja vastaan. Rokotuksia voi kouluissa yhdistää määräaikaisiin terveystarkastuksiin, jolloin rokotuksen yhteydessä tarjoutuisi tilaisuus myös yleiseen seksuaaliterveysneuvontaan.

Tytöt kokevat poikia useammin mielenterveyden ongelmia

Mielenterveyden osalta selvitettiin vuonna 2013 aiemman masentuneisuuden mittarin sijaan mielialaa laajemmin. Tulosten mukaan tytöt oireilevat huomattavasti poikia enemmän, mutta hakevat ongelmiinsa myös poikia useammin apua ammattiauttajalta. Viimeisen kuukauden aikana noin 40 prosenttia tytöistä oli kokenut mielialansa usein masentuneeksi, alakuloiseksi tai toivottomaksi, noin 15 prosenttia koki kohtalaista tai vaikeaa ahdistusta ja noin 25 prosenttia merkittävää sosiaalista ahdistusta. Pojilla vastaavat luvut olivat noin 25, 5 ja 15 prosenttia. Koulu-uupumusta kokee noin joka kymmenes peruskoululainen tai lukiolainen, ammattiin opiskelevista hieman harvempi. Mielenterveyden ongelmia tulee ehkäistä, sillä niillä voi olla pitkäkestoisia seurauksia. Mielenterveyden häiriöt voivat vaikuttaa oppimiseen ja työuraan. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan apua masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia haettiin yleisimmin terveydenhoitajalta, psykologilta tai koulukuraattorilta. Nuorten mielenterveyden seurannassa ja edistämisessä tärkeä rooli on myös opettajien antamalla tuella.

Perheen tuki ja hyvät suhteet vanhempiin edistävät nuorten hyvinvointia. Osa nuorista ja vanhemmista kokee kuitenkin perheen yhteisen ajan riittämättömäksi.

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan perhe- ja ystävyysuhteet ovat parantuneet: yli yhdeksän kymmenestä nuoresta pystyi keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan ja yhtä monella oli vähintään yksi läheinen ystävä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltopalveluiden saatavuus parantunut

Kouluterveydenhuollon alueelliset erot ovat huolestuttaneet viime vuosina ja palvelujen järjestämistä on ohjattu valtioneuvoston asetuksella. Tutkimusten mukaan peruskoulujen oppilashuoltopalvelut ovat olleet asetuksen jälkeen hieman paremmin saatavilla. Terveyskeskusten ilmoittamien tietojen mukaan lähes jokaisessa oppilaitoksessa oli terveydenhoitaja. Lääkärit, psykologit ja kuraattorit olivat saatavilla hieman tätä harvemmin, lukuun ottamatta ammatillisia oppilaitoksia, joissa vain neljässä kymmenestä oppilaitoksesta oli kuraattori. Palvelujen saatavuus vaihteli kuntien välillä, mutta myös kunnan sisällä koulujen välillä.

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin nuorten mielikuvaa oppilas- ja opiskelijahuollon palveluiden saatavuudesta. Nuorten mielestä palvelujen saatavuus on hieman helpottunut. Tulokset ovat samansuuntaisia terveyskeskuksista ja peruskouluista kerättyjen tietojen kanssa. Nuorista 13 prosenttia koki kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsemisen vaikeaksi. Koululääkärin vastaanotolle pääsemisen koki vaikeaksi 31-37 prosenttia, kuraattorille 17-25 prosenttia ja koulupsykologille 31-40 prosenttia. Peruskoululaiset ja lukiolaiset kokivat pääsyn ammattiin opiskelevia vaikeammaksi. Entistä useampi nuori on käynyt terveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolla kerran, todennäköisesti määräaikaistarkastuksessa, mutta myös kuraattorilla ja psykologilla käyneiden osuudet olivat kasvaneet hieman.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon palveluiden turvaaminen on tärkeää nuorten hyvinvoinnin kannalta. Kouluterveydenhuollon supistamisella 1990-luvulla oli yhteys lisääntyneeseen alaikäisten lasten ja nuorten psykiatrisen laitoshoidon tarpeeseen. Toisen asteen opiskeluhuollon palveluihin pyritään vaikuttamaan uudella oppilas- ja opiskelijahuoltolakiehdotuksella. Siinä on esitetty, että toisen asteen opiskelijat saisivat vastaavat opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut kuin perusasteen oppilaat. Laissa säädettäisiin myös mm. terveydenhoitajan ja lääkärin saavutettavuudesta. On hyvä muistaa, että nuoren kokemaan palvelun saatavuuteen voi vaikuttaa palvelun tarjonnan lisäksi moni muukin asia. Palvelun käyttöä tukevat esimerkiksi palveluista tiedottaminen sekä mahdollisuus hakeutua niihin koulupäivän ajankohdasta tai opetuspaikan sijainnista riippumatta.
THL - 2013 Kouluterveyskysely 2013.

LIITE 4. Vapaa-aikatoimi

Liikuntapalvelut

Kunnan liikuntapalvelujen tehtävänä on luoda edellytykset kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

Tärkeää on myös, että kuntalaisille on tarjolla vapaaseen liikkumiseen motivoivia toimintaympäristöjä esimerkiksi lähiliikuntapaikat, koulujen rakennetut pihat ja puistot. Liikuntapalvelut järjestää viikoittain ohjattua liikuntatoimintaa ikäihmisille sekä työikäisille Leivonmäen uimahallissa ja Joutsan liikuntahallissa. Kesäisin järjestetään uimaopetusta

Leivonmäen uimahallissa sekä rantauimakouluja Mieskonmäessä ja Joutsan kirkonkylän uimalassa. Joutsan uimala on kesäajan avoinna arkisin klo 10-20 ja viikonloppuisin klo 11-16. Kuntoliikuntatapahtumia järjestetään yhteistyössä yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Nuorisotyö

Kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta sekä etsivä nuorisotyö.

Tavoitteena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistumista sekä parantaa nuorten kasvu ja elinoloja.

Kunta tukee nuorisoyhdistyksiä toiminta-avustuksin. Vuonna 2013 avustusmäärärahaa jaettiin 25.000 €.

Kunnalla on oma nuorisotila, Nuorisokahvila, on avoinna kolmesti viikossa yhteensä 10 h/viikko. Lisäksi kahvila on tarvittaessa avoinna erilaisten tapahtumien yhteydessä. Yhteistyösopimuksella on Leivonmäen Pyry ry:n Pyryntalo kaikkien joutsalaisten nuorten käytössä nuorisotiloina. Nuorten osallisuusryhmänä Joutsassa toimii Joutsan nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuuston tehtävä on toimia kunnassa nuorten äänitorvena ja edunvalvojana. Nuorisovaltuuston valitsemilla henkilöillä on puhe- ja läsnäolo-oikeus vapaa-aika- ja nuorisosaoston kokouksissa. Nuorisovaltuusto järjestää nuorilta nuorille -toimintaa esimerkiksi alakouluikäisten Discoja, Relax -liikunta- ja musiikkitapahtuma.

Joutsan kunta järjestää kahdeksi viikoksi kesätöitä n. peruskoulun päättävälle ja alle 18 -vuotiaalle joutsalaiselle nuorelle. Lisäksi kunta tukee yrityksiä, yhteisöjä ja yksityisiä henkilöitä, jotka palkkaavat enintään 18 -vuotiaan nuoren kesätöihin.

Nuorten kesäleiritointia järjestetään Pappistalolla yhdessä 4H -yhdistyksen kanssa. Leirejä on 7-10 -vuotiaille ja 11-13 -vuotiaille. Lisäksi alueen frisbeegolf radoilla järjestetään ohjattua toimintaa kesäaikana.

Nuorisotakuun mukaisesti Joutsassa pyritään jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjoamaan työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Nuorisotakuun toteutumista seurataan moniammatillisessa yhteistyöryhmässä.

Nuorisokahvilatoiminta on suunnattu pääasiassa 7-18 -vuotiaille ja tarjoaa turvallisen ja mukavan kokoontumispaikan kaikille ala- ja yläasteikäisille ja sitä vanhemmille nuorille.

Aukioloajat:

ma	klo 14.00-16.00
ke	klo 15.00-19.00
pe	klo 18.00-22.00

Kahvilalla voi pelata pelikonsoleita, biljardia, lautapelejä ym. pelejä, harrastaa musiikkia, surffailla netissä tai tulla ihan vain muuten oleilemaan ja tapaamaan kavereita. Siellä järjestetään mm. teemailtoja ja kisailuja. Toimii myös nuorten ja järjestöjen kokouspaikkana. Kahvilan säännöt on yhdessä nuorten kanssa tehty ja hyväksytty. Kahvilassa on aina paikalla täysi-ikäinen valvoja. Kahvila on päihteetön kuten kaikki vapaa-aikatoimen tapahtumat. Leivonmäellä Nuorisoilta perjantaisin Pyry ry:n talolla. Järjestäjänä Leivonmäen Pyry ry.

Nuorten **kesäleiritointia** järjestetään 7-14v. Pappisissa Pappistalolla.

Uimakoulutoimintaa järjestetään Leivonmäen uimahallilla sekä rantauimakouluissa Mieskonmäki ja Joutsan kk:n uimala

Peruskoulun päättäneillä, alle 18 -vuotiailla joutsalaisilla nuorilla on mahdollisuus kahden viikon **kesätöihin** kunnassa. Kunta tukee myös paikallisia yrityksiä, jotka työllistävät nuoria.

Bändikämpä on avoinna kaikille harrastajille ja soittoryhmille. Käytettävissä on rummut, vahvistimet ja äänentoistolaitteet. Tilavaraukset kunnan vapaa-aikatoimeen.

Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuustotoiminta käynnistyi vuonna 2003. Valtuustolla on määräraha kunnan talousarviossa, jonka puitteissa on mahdollisuus järjestää tapahtumia sekä osallistua koulutuksiin.

Valtuuston edustaja osallistuu vapaa-aikalautakunnan kokouksiin, jossa hänellä on puhe- ja läsnäolo-oikeus.

Joutsan liikuntapaikat

Liikuntahallit ja kuntosalit:

Joutsan liikuntahalli (960 m²), Tapiontie 3, 19650 Joutsa
Hallissa voi harrastaa mm. salibandyä, lentopalloa, koripalloa, sulkapalloa, tennistä, futsalia ja pöytätennistä.

Lukion liikuntasali (300 m²), Savontie 1, 19650 Joutsa

Kurkiauran koulun liikuntasali (200m²), Leivonmäentie 6, 41770 Leivonmäki

Vanha Yläasteen liikuntasali, judotoiminta, ammunta

Leivonmäen kuntosali, Leivonmäentie 6, 41770 Leivonmäki

Joutsan kuntosali, Jousitie 54 B, 19650 Joutsa

Leivonmäen uimahalli, Leivonmäentie 6, 41770 Leivonmäki

Joutsan urheilukenttä, Tapiontie 3, 19650 Joutsa

Kestopäällysteinen urheilukenttä, - juoksuradat, heitto- ja hyppypaikat, nurmikenttä
Leivonmäen urheilukenttä, 41770 Leivonmäki, - juoksuradat, heitto- ja hyppypaikat, nurmikenttä

Joutsan Tekonurmikenttä

Muut kentät:

Lukion kenttä, kivituhkapinta, talvisin luistelualue

Kurkiaurankoulun kenttä, kivituhkapinta

Rutalahden kenttä, tenniskenttä talvisin jääkiekkokaukalo

Mieskonmäen kenttä, kivituhkapinta

Pienpalloilualue, Koulutie, 19650 Joutsa

2 tenniskenttää, koripallokenttä, talvisin jääkiekkokaukalo

Kuntoradat:

Joutsan kuntorata 3 km ja 5km valaisturata, 7,5km valaisematon kuntorata, talvisin hiihtoladut

Leivonmäen kuntorata 1,2 km ja 5 km, talvisin hiihtoladut

Mieskonmäen kuntorata

Moottoriurheilua voi harrastaa Joutsan Seudun Ratakeskuksessa, Röksäntie 169, 19650 Joutsa

Luontoliikuntamahdollisuudet:

- Leivonmäen kansallispuiston kävelyreitit

- Rutalahden koskikaran kierros

- Valklammin pitkospolkureitti (opastaulu ja lähtö vanhalta urheilukentältä)

- viitoitettu pyöräilyreitistö Joutsan, Leivonmäen ja Korpilahden alueelta
- melontareitit, suunnistusalueet
- vaellusratsastusta järjestää paikalliset ratsastustallit, moottorikelkkareittejä paikallisilla yrittäjillä ja paikallisella yhdistyksellä.

Liikuntaseuroilla ja yhdistyksillä on monipuolista liikuntatarjontaa. Tietoja yhdistysten toiminnasta, liikuntapaikoista, aukiolo- ja hintatiedoista saa Joutsan kunnan vapaa-aikatoimistosta p. 0400 - 530046 tai kunnanviraston neuvonnasta p. 0207 618111.

Nuorisotilat:

Nuorisokahvila

Länsitie 5, 19650 Joutsa.

Bänditila

Käytettävissä äänentoistolaitteet ja rummut.

Uusi bänditila valmistuu syksyllä 2014 koulukeskukseen.

Leivonmäen Pyry ry:n talo

41770 Leivonmäki

Nuorisojärjestöt

JOUTSAN NUORISOSEURA RY

Puheenjohtaja Tiina Renko

19650 Joutsa

p. 0500 961243

JOUTSAN 4H-YHDISTYS

Puheenjohtaja Matti Kosonen

19650 Joutsa

p. 040-5649114

RUTALAHDEN NUORISOSEURA RY

Puheenjohtaja Samuli Huikko

41710 Rutalahti

kyläpuhelin 0400-346300

JOUTSAN JOUSIPARTIO RY

Puheenjohtaja Katja Kaitala

19670 Mieskonmäki

p. 050-365 6998

MLL LEIVONMÄEN PAIKALLISYHDISTYS

Puheenjohtaja Marianne Kosonen

19920 Pappinen

p. 040 7084441

MLL JOUTSAN PAIKALLISYHDISTYS

Puheenjohtaja Liisa Alfthan

19650 Joutsa

p. 040 7096830

ROCK-MANI-SKA

Puheenjohtaja Marko Nikkanen

19650 Joutsa

p. 040 5358675

JOUTSAN PALOMIEHET RY/NUORISO-OSASTO

Myllytie 3, 19650 Joutsa

Liikuntajärjestöjä:

JOUTSAN MOOTTORIKERHO RY

Puheenjohtaja Juha Valtonen

19650 Joutsa

p. 0400-354 742

JOUTSAN POMMI RY

Puheenjohtaja Teuvo Kuitunen

19650 Joutsa

p. 050 5988978

JOUTSAN SEUDUN PALLO RY

Puheenjohtaja Petri Hentinen

19650 Joutsa

JOUTSAN TARMO

Puheenjohtaja Tuomo Rantanen

Ahontie 11, 19600 Hartola

p. 040-723 4859

JOUTSAN VENESEURA RY ?
Puheenjohtaja Marko Hartonen
19650 Joutsa
p. 0400 877714

LEIVONMÄEN PYRY RY
Puheenjohtaja Marja Sokkanen
41770 Leivonmäki
p. 0400-345 630

VOIMISTELU-, URHEILU- JA RAITTIUSSEURA FLANELS RY
Puheenjohtaja Pekka Huikko, 19650 Joutsa
041-505 7107

ITÄ-PÄIJÄNTEEN RASTI ry
pj. Matti Ilmonen

Erityisryhmien liikunta:

JOUTSAN SEUDUN REUMAYHDISTYS
Puheenjohtaja Maija Lahtinen
19650 Joutsa
0503400580

Muita järjestöjä mm.

SPR ry

Koiraharrastajat ry

Leivonmäen kansallispuiston ystävät ry

Haihatuksen Henki ry Joutsan Seudun Lumikissat ry
kyläseurat

p. 046-6371 054

JOUTSAN VOIMISTELU- JA LIIKUNTA RY
Puheenjohtaja Titta Pykäläinen
19650 Joutsa
p. 040 7468 659

LUHANGAN AMPUJAT RY
Puheenjohtaja Antti Pahalahti
19850 Putkijärvi
p. 044 0604443

LIITE 5 Joutsan päihde- ja mielenterveyssuunnitelma 2013-2016

JOUTSA, 2013-2016 PÄIHDE- JA MIELENTERVEYSSUUNNITELMA	TAVOITTEET	KEINOT	VÄLINEET/TOIMINNOT	VASTUUTAHO
<p>EHKÄISEVÄ TYÖ</p> <p>- Asenteisiin vaikuttava työ</p> <p>-Yhteisvastuuseen kannustava toiminta</p>	<p>-päihteiden käytön ihannoinnin vähentäminen</p> <p>-suvaitsevaisuuden lisääminen asenteissa</p> <p>-yhteisvastuun korostaminen väestön hyvinvoinnista</p> <p>-kasvatustyö tukee terveitä elämäntapoja ja kannustaa aktiivisuuteen</p>	<p>-valistus ja tiedon jakaminen</p> <p>-voimavarojen yhdistäminen</p> <p>-järjestöjen, seurakuntien ja julkisen sektorin tiivis yhteistyö, verkottuminen</p> <p>-nuorisovaltuusto, nuorisokahvilatoiminta, nuorten kesätyöt, harrastustoiminta</p>	<p>-tiedottaminen paikallislehdessä, yleisötilaisuuksissa</p> <p>- päihde- ja mielenterveystyön päivätoiminnot yhdistyvät</p> <p>- srk:n nuoriso- ja diakoniatyö rippikoulutyö, partio</p> <p>-perhepäivät, leirit</p> <p>-kunnan ja srk:n nuorisotyö, urheiluseurat ja muut nuorisjärjestöt järjestävät päihteettömiä tilaisuuksia: discot, kerhot, bändi-tapahtumat, nuorisokahvila</p>	<p>-hallintokunnat, järjestöt, Hyvinvointitiimi</p> <p>-Mietteet ry ja -Joutsan Päiväkeskisyhdistys ry</p> <p>-Joutsan ev-lut Srk</p> <p>-Joutsan Helluntaisrk</p> <p>-Joutsan Vapaasrk</p> <p>vapaa-aikatoimi kts. liiteluettelo urheilu- ja nuorisjärjestöistä</p> <p>Flanelis;salibandy</p> <p>MLL, SPR, 4H</p> <p>päivähoito koulu</p> <p>-mielenterv.toimiston työntekijät, opettajat</p>

<p>-Kuntasuunnittelu tukee väestön hyvinvointia</p>	<p>Yhdyskuntasuunnittelussa otetaan väestön hyvinvointi huomioon kokonaisvaltaisesti</p>	<p>-kuntien turvallisuussuunnitelmat -kuntastrategiat</p>	<p>- vanhempainillat hyödynnetään -Ehkäisevän päihdetyön viikolla järjestetään koululla teemapäivä (marraskuu) - päivitetään valtuustokausittain -lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä</p>	<p>-järjestöt: MLL; SPR, Päiväkeskusyhdistys ry -srk.t -kansalaisopisto -paikallinen syöpäyhdistys -keskushallinto -eri hallintokunnat ja yhteistyökumppanit</p>
<p>-Päätäjille välitetään tietoa kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta ja tarpeista</p>	<p>-Lastensuojelu, päihde- ja mielenterveyssuunnitelma tulevat osaksi kuntastrategiaa</p>			
<p>PERUS- JA AVOPALVELUJEN VAHVISTAMINEN PAIKALLISESTI</p>	<p>-riskiryhmien tunnistaminen ja varhainen puuttuminen positiivisin keinoin</p>	<p>-Audit ja mini-interventio kyselyn käyttöönotto varhaisvaiheessa (esim. toistuvat katkolla kävijät, verenpaine- ja tapaturmapotilaat, toimeentulotukiasiakkaat yms)</p>	<p>- valmiuksien lisääminen koulutuksella, työnohjauksella -ajanvarausvastaanoton ennakoivaltuustokausittain panostaminen (seurantakäynnit</p>	<p>-lääkärit -työterveyshuolto - psykologi -päihdetyöntekijä -poliklinikan sairaanhoitaja -osaston vastuu-sairaanhoitaja,</p>
<p>-Avohoitopainotteisuus kuntoutusta suunniteltaessa</p>	<p>-akuuttitilanteissa lyhyt lääkinnällinen katkaisu</p>			
<p>-Matalan kynnyksen ja yhden oven</p>				

<p>periaatteen toteuttaminen</p> <p>- Asiakkaan aseman vahvistaminen</p> <p>Sukupolvisen ketjun katkaiseminen</p> <p>-Kunnan vahvistaman lastensuojelusuunnitelman tavoitteena on että hyvinvointityöskentelyä harjoitetaan pitkäjänteisesti ja sattumanvaraisuus vähenee</p> <p>Hyvinvointityö; riittävä, oikea-aikainen kasvatuksen ja koulunkäynnin tuki vähentää</p>	<p>omassa terveyskeskuksessa</p> <p>-hoitoketjuissa on valinnan mahdollisuuksia</p> <p>-asiakas kokee puuttumisen positiivisena ja tuntee osallisuutta</p> <p>-palvelut ovat oikea-aikaisia</p> <p>-vanhemmuuden tukeminen varhaisvaiheessa</p> <p>-lasten ja perheen tukeminen kokonaisvaltaisesti (huomioi päihteet,</p>	<p>-laboratoriokokeiden käyttö asiakkaan motivoimiseksi</p> <p>-mielialakyselyt</p> <p>-yhteisesti sovitut hoitoketjujen vaihtoehdot ovat henkilöstön tiedossa</p> <p>- lisään verkostoyhteistyötä ja perhepalavereja</p> <p>-päivähoidossa varhaiskasvattajien ja vanhempien kasvatuskumppanuus</p> <p>-koulujen oppilashuoltotyö on toimivaa</p> <p>-siirtymisvaiheen tuki 7. luokille</p> <p>-kiusaamisen ja</p>	<p>suunnitelluiksi)</p> <p>-mahdollisuus vastaanottoajan pidentämiseen kontrollikäynnin yhteydessä</p> <p>-työntekijällä on tietotaito ja esitteitä on käytössä</p> <p>-perhetyön ja tukiperheiden hankkiminen</p> <p>-srk:n päiväkerhot</p> <p>-oppilashuollon suunnitelma päivitetään</p> <p>Kiva koulu –ohjelma yhtenäiskoulussa</p> <p>-järjestöyhteistyö</p> <p>-Tullaan tutuksi –päivät 7. luokalle siirtyville</p> <p>-ihmissuhdekoulutusta yläasteikäisille</p> <p>-koululääkäri/ yleislääkäri laatii lähetteen jatkohoitoon sairaanhoitopiiri:</p>	<p>-sosiaalityöntekijät</p> <p>- neuvolan eri yksiköt</p> <p>-AA-ryhmät</p> <p>terv. aseman takkahuoneessa</p> <p>päihdetyöntekijä</p> <p>sosiaalitoimi</p> <p>-koulut, päivähoito</p> <p>-koulukuraattorityö</p> <p>-etsivä nuorisotyö</p> <p>-perhetyö</p> <p>-lääkärit</p> <p>-kouluterv.hoitajat</p> <p>-koulupsykologi</p> <p>-etsivä nuorisotyö</p>
--	--	---	---	---

<p>lastensuojelun tarvetta</p> <p>Lasten ja nuorten mielenterveys- ja kriisihoidot ja tutkimukset</p> <p>Mielekäs elämä ja osallisuuden kokemus vähentää syrjäytymistä</p>	<p>masennuksen, väkivallan ja kiusaamistilanteet)</p> <p>-lasten ja nuorten kasvun riskiolosuhteet vähenevät</p> <p>-akuuttihoitoon saattaminen yhteistyössä vanhempien kanssa</p> <p>-koko perheen tukeminen</p> <p>-päihde- ja mielenterveyskuntoutujien päivätoiminta ylläpitää toimintakykyä ja kuntoutumista sekä vähentää yksinäisyyttä ja laitoshoidon tarvetta</p> <p>-työttömien työkyvyn ylläpitäminen, työelämään sijoittumisen tukeminen, nuorten väliinpuotoamisen estäminen</p>	<p>väkivallan tunnistaminen ja siihen puuttuminen</p> <p>-ostopalvelun ja konsultaation käyttö</p> <p>-hoitoketjut lastensuojelun suunnitelmassa</p> <p>- tuetaan järjestöjen ylläpitämää päivätoimintaa</p> <p>- ohjataan kuntoutujia osallistumaan</p> <p>- kannustetaan kuntouttavaan työtoimintaan, sekä työharjoitteluun</p> <p>-työttömien terveystarkastukset</p> <p>- vältetään liiallista</p>	<p>lastenpsykiatria ja lasten-neurologia</p> <p>-koulupsykologi tekee perustestaukset</p> <p>dialoginen verkostoyhteistyö palveluja suunniteltaessa</p> <p>- tuetaan työllistämistä ja kuntoutumista tukevia hankkeita</p> <p>-aktiivinen ohjaaminen</p> <p>-kotikäyntityön vahvistaminen</p> <p>-mielialakyselyt 70-vuotistarkastuksissa</p> <p>- Audit –testit</p> <p>- asuntoja on tarjolla kysyntää vastaavasti</p>	<p>-hallintokunnat</p> <p>-seurakunnat</p> <p>-työvoimatoimi</p> <p>-sosiaalitoimi, mielenterveystyö</p> <p>- terveydenhuolto</p> <p>-sosiaalitoimi</p> <p>-Joutsan työvarikko</p> <p>-Aikuisten ja nuorten starttipajatoiminta</p> <p>-Nuorten työpaja</p> <p>-etsivä nuorisotyö</p> <p>-diakonian + sos.työn yhteistyö</p> <p>-terveydenhuolto</p> <p>-vanhusten päivätoiminta</p> <p>-eläkeläisjärjestöt</p> <p>-seurakunnat</p> <p>-terveydenhuolto</p> <p>-työvarikko</p> <p>-nuorisopaja</p> <p>-etsivä nuorisotyö</p>
--	---	--	---	--

<p>Asuminen kannustaa kuntoutumaan</p> <p>Ikääntyvien päihde- ja mielenterveyskuntoutujien palvelut</p>	<p>-asunto-olosuhteet ja ympäristö koetaan turvalliseksi ja ihmisarvoa kunnioittavaksi</p> <p>- avohuoltopainotteisuus ja kuntouttava työote</p> <p>-yhteisöllisyyden ja vertaistuen lisääminen</p>	<p>keskittämistä</p> <p>- tuetaan kotona asumista</p> <p>-hoito- ja palvelusuunnitelmat pyritään laatimaan kokonaisvaltaisiksi</p> <p>-päivä- ja ryhmätoimintoihin ohjaaminen, ystävätoiminta</p>	<p>-päivätoimintoja on eri väestöryhmille</p> <p>- kuntosalipalveluita on saatavana</p> <p>- ohjattua kuntoutusta järjestetään</p>	<p>-hallintokunnat</p> <p>-asuntotoimi</p> <p>-kuntasuunnittelu</p> <p>-vanhuspalvelut</p> <p>-järjestöjen mielenterveys- ja päihdepalvelut</p> <p>-SPR:n ja SRK:n ystävä- ja diakoniatyö</p>
<p>LAITOSKUNTOUTUS</p> <p>-päihde</p> <p>-mielenterveys</p> <p>-lapset ja nuoret</p> <p>-ikäntyvät</p>	<p>-kokonaisvaltainen kuntoutus</p>	<p>-laitoshoitoon ohjataan harkitusti ellei avohoito ole tuottanut tulosta</p> <p>-laitoshoidon jatkohoito on suunnitelmallista</p>	<p>- seututerveyskeskus määrittelee laitoshoitopaikat</p> <p>-jälkihoito toteutetaan polikliinisesti avovastaanottoina tai sairaanhoitajavastaanotot paikallisesti omassa</p>	<p>-seututerveyskeskus 1.1.2011 lukien</p>

			terveyskeskuksessa	
--	--	--	--------------------	--

LIITE 6 Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy ja hoito

PERHE- JA LÄHISUHDEVÄKIVALLAN EHKÄISY JA HOITO	TAVOITTEET	KEINOT	KUKA, KETKÄ	YHTEYSTIEDOT
TUNNISTAMINEN	- riskiryhmien tunnistaminen -sukupolvien ketjun katkaiseminen	Valmiuksien lisääminen: - jatkuva kouluttautuminen - työnohjaus - harjoittelu	- päivähoito - kouluterveydenhoitaja	040-821 7176 014-2690256
PUHEEKSIOTTO	-varhainen puuttuminen -uhrien ja tekijän oman käyttäytymisen tunnistaminen -väkivaltamekanismista tiedottaminen uhreille ja	rutiini- ja määräaikaistarkastuksissa -lastensuojeluilmoituksen tekeminen	- mielenterveystoimisto (lähetteellä) - lastenneuvola - aikuisneuvola - työterveys Aalto - päivystys	014-2698401 014-2690250 014-2690251 014-2660111 014-2690200

HOITON OHJAUS	tekijöille -motivaation herättäminen avun tarpeen tiedostamiseksi	-lastensuojeluilmoituksen käsittely -vastaanottotilanne	-perhetyö -sosiaalityö -kotihoito (päivystysnumero)	040-352 9288 040-358 0009 040-6803112 0400- 530 045
HOITOKETJUT	Kriisitilanne: - uhrien turvallisuuden takaaminen - ahdistuksen purkaminen Pitkään jatkunut tilanne: - uhrin voimavarojen vahvistaminen - tekijän vastuuttaminen - empatiakyvyn lisääminen	-kriisiapu -trauman purku -turvallisuussuunnitelma -terapiat -turvallisuussuunnitelma -perheelle annettavat muut tukitoimet (esim. lsl-toimenpiteet, päihdehoito yms.)	häätäkeskus - poliisi - Mobile - Ensi- ja turvakoti - mielenterv.toimisto - perheneuvola JKL - Miessakit ry: Lyömätön linja Viola –väkivallasta vapaaksi ry - Jussityö -nais/lapsityö - Palveleva puhelin (seurakuntien)	112 014-266 7150 010 423 7500 014-2698401 014-625 984 09-61266212 050-5113361 (Lahti) 015-365 330 (Mikkeli) 044-529 3247 044-529 32 65 01019 0071

Liite 7. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1.8.2014

Monialaiset työryhmät

	Jäsenet	Tehtävät	Kokoukset
Opiskeluhuollon ohjausryhmä (koulutuksen järjestäjä tai koulutuksen järjestäjät)	Koulutuksen järjestäjä: sosiaalipalvelut: koulu- tai opiskeluterveydenhuollon edustaja muut:	Yleinen suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi	neljä kertaa lukuvuodessa/ ?
Opiskeluhoitoryhmä (oppilaitoskohtainen)	Koulu tai oppilaitos: Psykologi- ja kuraattoripalvelut: Koulu- tai opiskeluterveydenhuolto: Muut: oppijat, huoltajat, oppilaanohjaaja, erityisopettaja jne. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja.	<ul style="list-style-type: none"> – Oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arviointi – terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmia ehkäisevä työ – Kouluterveyskyselyn ym. hyödyntäminen 	Kaksi kertaa kuukaudessa/ Kerran kuukaudessa/ kaksi kertaa lukukaudessa/ ?

Asiantuntijaryhmä (oppilaitoksittain, yksittäisen oppijan asiat)	Kootaan tapauskohtaisesti Ryhmässä esimerkiksi terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, opinto-ohjaaja ja oppijan ryhmäohjaaja tai keskeinen opettaja. Asiantuntijaryhmä nimeää vastuuhenkilön, jolla kirjaamisvelvoite.	Oppijan/oppijaryhmän tuen ja opiskeluhuollon tarpeen selvittäminen	Tarvittaessa.
--	--	--	---------------

Suunnitelmat			
	Tekijät	Keskeiset sisällöt	Huomioitava
Opetussuunnitelman päivittäminen oppilashuollon osalta (perusteiden julkistamisen jälkeen viimeistään 15.3. Perusteet selkeät, ei tukiaineistoa tässä vaiheessa)	Koulutuksen järjestäjä yhteistyössä sosiaali- ja terveyshuollon viranomaisten kanssa Kunnallinen OPS – tiimi/seudullinen OPS – työryhmä	Normi	- Valmistuttava ja hyväksyttävä ennen 1.8.2014
Kirjaukset opiskeluhollosta lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan (LSL (417/2007) 12 §)	Koulutuksen järjestäjä yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa	1) opiskeluhollo tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet; 2) arvio opiskeluhollo kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhollopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta; 3) toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluholloa ja opiskelijoiden varhaista tukea; 4) tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhollo laadunarvioinnista.	Hyväksytään kunnanvaltuustossa osana hyvinvointisuunnitelmaa, huomioidaan talousarviota - ja -suunnitelmaa laadittaessa

<p>Opiskeluhoitosuunnitelma (oppilaitoskohtainen)</p>	<p>oppilaitoksen henkilöstö, opiskelijat, huoltajat</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista; 2) oppilaitosyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi; 3) yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa; 4) suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta. 5) <p>kiusaamiselta ja häirinnältä;</p> <ol style="list-style-type: none"> 6) toimenpiteet opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta). 	<p>Voi olla useamman oppilaitoksen yhteinen Koulutuksen järjestäjä seuraa toteutumista</p>
--	---	---	--